

Војнопензионерске теме и дилеме

ДА ПРАВДА БУДЕ ЗАДОВОЉЕНА

У добро обавештеним круговима сазнаје се да би одлука о повишицама могла би да буде донесена у октобру или новембру, а повишице би требало очекивати или од јануара следеће године или с краја ове године. Код пензионера никако не треба искључити могућност једнократне помоћи, што је била пракса и претходних година.

Повољну вест ових дана саопштила је премијерка Ана Брнабић. Њена изјава да ће ове године минимални раст бруто друштвеног производа бити шест одсто и да ће, ако се рачуна по швајцарској формули, од првог јануара 2022. године пензије пораста за пет одсто, под условом, како каже, да наставимо овако да радимо. Последњих месеци помније се прате финансијски резултати, на основу чега могу да се пројектују ефекти до краја године, а прелиминарно и наредне две до три године.

- Трудимо се да то буде и мало више - рекла је Брнабић на седници Скупштине Србије на којој се расправља о иницијативи за промену Устава Србије. Она је казала да су политика и политичке страсти једно, а економија и живот људи нешто друго.

Можда је прерано прогнозирати привредни раст, али параметри којима се служи статистика дају за право државним функционерима да изнесу економске пројекције у наредном блиском периоду.

- Србија је од 2014. године трасирала курс који на најбољи начин брани суверенитет, штити и бори се за интересе грађана и привреду наше земље - навела је премијерка и додала да се то најбоље види у економским показатељима, као што су једноцифрена стопа незапослености или највеће плате у региону.

Према речима Брнабићеве, од 2012. до 2021. године пензије у нашој земљи повећане су за 23 одсто, а у наредним годинама пензије ће расти за пет одсто на годишњем нивоу. У том смислу, наводи она, очекује се да Србија по висини просечне плате претстигне и Бугарску, земљу чланицу Европске уније.

Након дугог и мукотрпног враћања издатака за пензије на одржив ниво као и лутања у тражењу одрживог модела за њихову индексацију, пензијски систем напokon је доведен у ред у 2019. и од 2020. почела је да се примењује економски објективна „швајцарска формула“ за њихово повећање, наводи се у анализи Фискалног савета Србије. Формула је резултирала повећањем пензија од 5,4% у 2020. и од 5,9% у 2021. години. Та повећања била су нешто већа од оствареног привредног раста током здравствене кризе јер „швајцарска формула“ с одређеним кашњењем прати привредне трендове - у лошим временима даје нешто бржи раст пензија од раста привреде, а у добрим временима нешто спорији.

Стратегијом је зато коректно пројектовано да ће у наредним годинама, након завршетка кризе, повећање пензија износити између 5,5 и 6% годишње, односно да ће бити

мало ниже од прогнозираног раста номиналног БДП-а. Због тога ће учешће пензија у БДП-у након привременог повећања у 2020. и 2021. поново почети да се постепено спушта ка нивоу од око 10%. Оно што је такође важно је то што је нацртом Стратегије Влада потврдила да у наредном трогодишњем периоду не планира промену садашњег начина индексације пензија. Ово је веома важно имајући у виду да је одржив пензијски систем један од најважнијих стубова на којима почивају јавне финансије, а да су се у јавности већ могле чути најаве измена „швајцарске формуле“ у циљу већег повећања пензија. Штетност повећања пензија, наводи Фискални савет, изнад економски објективних параметара најбоље илуструје пример из 2008. године. Прекомерно повећање из 2008. дугорочну корист није донело ни пензионерима, како наводи Фискални савет пензија, јер су њихове пензије дужи низ година након 2008. биле повећаване спорије од трошкова живота, а од краја 2014. до новембра 2018. биле су чак и привремено смањене.

То смањење за спас јавних финансија највише су осетили пензионери. Опште је познато, али ваља поновити, да су пензије, према привременом закону коме су економисти наденули име сурогат, биле смањене за 20 па и 25 одсто. Истовремено плате у јавном сектору су смањене за само десет одсто, с тим што су већ после две године враћене на ранији ниво. Практично они који имају најмања примања (пензионери) били су изложени највећем захватању новца, а они знатно богатији (запослени у јавном сектору) су у стабилизацији буџета учествовали готово симболично. Та жртва није остала незапажена. Државни функционери су више пута поновили да су пензионери поднели највећи терет стабилизације јавних финансија. Али уместо да се неправда исправи, по престанку деловања привременог закона, пензије су расле корак, а плате у јавном сектору два (корака).

Но, вратимо се актуелној ситуацији. Пензије ће, према најјавама државних званичника, у наредним годинама расти и до шест одсто. Што се плата у јавном сектору тиче, оне ће на годишњем нивоу бити увећаване за око 4,5 одсто. Кориговање зарада, међутим, мора се држати под контролом, јер ће у супротном издати за њих измаћи контроли, оценио је Фискални савет, у нацрту фискалне стратегије за 2022. и пројекцију за наредне две године.

- Зацртани циљеви су достижни, али ће њихова реализација пресудно зависити од одлучности Владе да их доследно спрове-

де. Уколико држава благовремено не успостави системско решење за плате, ови расходи ће готово извесно пробити планирани средњорочни оквир. Плате у државном сектору су од почетка кризе снажно увећане, а сада се најављују додатне повишице услед којих би чак и овогодишњи оквир зарада лако могао бити пробijen - упозорава Фискални савет.

У добро обавештеним круговима сазнаје се да би одлука о повишицама могла би да буде донесена у октобру или новембру, а повишице би требало очекивати или од јануара следеће године или с краја ове године. Код пензионера никако не треба искључити могућност једнократне помоћи, што је била пракса и претходних година.

- Крајем прошле године донета је одлука о расту пензија за 5,9 одсто и то је повишица која је ступила на снагу у јануару ове године. Основа раста била је швајцарска формула која значи да се раст пензија усклађује са 50 одсто раста инфлације и 50 одсто раста зарада. Имајући у виду да се ове године очекује већи раст БДП, али већа и инфлација и зараде, то значи да би требало можда очекивати и већи раст пензија.

Фискални савет условно подржава намеру Владе да изнесе инвестициони циклус вредан 15 милијарди евра. Поздрављају и најаву да ће се субвенције јавним предузећима свести на два одсто бруто домаћег производа. У оба случају, међутим, упозоравају на ризике.

Како ћемо живети до 2024?

- Сами детаљи инвестиционог плана, приоритети, секторска структура, листа пројеката, нису довољно разрађени, што значајно умањује кредибилност постављених циљева - упозорава Фискални савет. Планирано је да се фискални дефицит са око седам одсто БДП, умањи у 2022. на три одсто, а затим настави да се смањује до један одсто - напомиње Фискални савет. После снажног повећања дефицита у 2020. и 2021. години, нацртом фискалне стратегије предвиђено је постепено уравнотежење јавних финансија у средњем року.

Пензије би требало да расту знатно брже од плата јер неповољну статистичку криву треба исправити. У односу на плате пензије су на нивоу од око 50 одсто (војне пензије нешто повољније). Уколико би прешле ту црвену линију морао би да се активира и додатни механизам за усклађивање, о чему се већ раније говорило у државној администрацији.

Најважније је да се пензионери не нађу у другом плану приоритета.

Звонимир ПЕШИЋ

Полагање венаца поводом Дана победе над фашизмом

ЗАХВАЛНИ БОРЦИМА НОР-а

Поводом Дана победе над фашизмом у Другом светском рату - 9. маја, венце код Споменика ослободиоцима Београда у Другом светском рату и Споменика совјетским ветеранима на Авали положили су делегације Народне скупштине Републике Србије са Ивицом Дачићем на челу, затим министарка Дарија Кисић Тепавчевић, представници Министарства одбране и Војске Србије, Клуба генерала и адмирала Србије, затим председник Скупштине Града Београда Никола Николић, делегација СУБНОР-а Србије и потомци.

Венце су, такође, положили и амбасадори и представници Руске Федерације, Републике Белорусије, Републике Азербејџана, Републике Казахстана и Републике Јерменије.

На Гробљу ослободилаца Београда у Другом светском рату почива 1.395 бораца Народноослободилачке армије Југославије и 818 припадника Црвене армије, који су заједно дали животе борећи се за ослобођење Београда.

Дан победе обележава се као сећање на дан када пре 76 година извојевана победа над фашизмом у Другом светском рату, а прилика је да се ода пошта свим херојима борбе за слободу.

Поводом Дана победе, одата је пошта и херојима совјетске Русије који су трагично страдали 1964. године, долазећи на обележавање двадесетогодишњице ослобађања Београда, а у чију част је подигнут Споменик совјетским ветеранима на Авали.

Након шестогодишњег оружаног сукоба који је отпочео 1. септембра 1939. године нападом нацистичке Немачке на Пољску, Други светски рат на европским просторима окончан је 9. маја 1945. године ступањем на снагу безусловне капитулације оружане силе Трећег рајха.

Обележен Дан победе над фашизмом и дан страдања Ниша од касетних бомби

НАШЕ ЈЕ ДА СЕ СЕЋАМО

Парастосом и полагањем венаца на Споменик жртвама агресије НАТО-а, у Нишу је обележена годишњица страдања цивила од касетне муниције. То се догодило 7. маја 1999. године. Венце су положили градоначелница Драгана Сотировски, председници Градских општина, командант КОВ генерал Милосав Симовић, делегација Полицијске управе Ниша и многобројна Удружења, међу којима и нишка организација Удружења војних пензионера Србије.

Према речима генерала Владимира Лазаревића, злочинци НАТО-а се 9. маја нису обрачунавали са војском, која није била у граду, већ са цивилима, женама, децом, старцима, најразорнијим оружјем, које је међународним правом забрањено. Поставио је и питање до када ће овај злочин остати некажњен, јер имена злочинаца и њихових команданата су позната. Он је истакао да нам остаје само да се поклонимо сенима страдалника, али да не дозволимо да их поново убијају, тиме што ћемо да заборавимо те невинне жртве.

Пензионисани војни деминер Слађан Вучковић истакао је да су цивили од касетних бомби гинули у својим двориштима, на улици, па и на пијаци и да 9. мај 1999. године може бити дан стида, срама и безобразлука, као и охолости агресора. Бомбардовање НАТО-а нећемо заборавити ни за 220 година, а не можемо то никада опростити агресору. Према Вучковићевим речима, касетна бомба је врло подмукло оружје, намењено доношењу великих губитака, годинама

остаје на терену и представља сталну опасност.

Полагањем венаца на Тргу Краља Милана обележен је Дан победе над фашизмом. Венце су положили градоначелница Ниша Драгана Сотировски, председници Градских општина, командант КОВ генерал Милосав Симовић, представници Полицијске управе Ниша, делегација Руског хуманитарног центра, а и многобројна удружења, међу којима и Градска организација УВПС.

Дан победе над фашизмом обележен је низом пригодних активности, а на Тргу краља Милана, на хотелу „Амбасадор“ истакнута је Георгијевска лента, симбол победе над фашизмом, дужине 50 метара.

Градоначелница Ниша, Драгана Сотировски, изјавила је да се са пијететом сећамо свих оних који су погинули за нашу слободу, али је

ове године, због епидемиолошке ситуације, изостао бесмртни марш.

Грађанима Ниша је преко видеобима испред Градске куће било омогућено праћење параде у Москви, а на Централном тргу, приређен је програм који су извели чланови СКЦ и нишки Војни оркестар.

Мр Милутин Пантелић

Подгорица

РОДОЉУБИМА У НЕЗАБОРАВ

Поводом Дана побједе над фашизмом, представници Удружења војних пензионера Црне Горе у саставу Жељко Вукић, председник и чланови Управног одбора Бранислава Јокановић и Мирослав Јовановић, положили су вијенац на

Споменику партизану борцу на Горици.

Удружење војних пензионера његује ратне традиције напаћеног народа који је робовао под разним окупаторима и крварио у бројним ратовима ради одбране својих огњишта, нејачи, части и слободе.

Никада не треба заборавити оне који су своје животе уградиле у слободу и част народа, истичу војни ветерани.

Р. З.

Сусрет делегација
удружења војних пензионера Црне Горе и Србије

РАЗМЕНА ИСКУСТАВА

Другарство војних пензионера исковано током академског школовања, а затим у гарнизонима широм некадашње Југославије, толико је чврсто да се до краја живота не избледе. Они комуницирају путем савремених друштвених мрежа. Разговарају о дружењу, кумству, породицама и како се сналазе у новонасталим околностима.

Удружење војних пензионера Црне Горе посебну пажњу поклања очувању традиција нашег народа, војничком другарству, поштовању официрске части и сарадњи са сличним удружењима пријатељских земаља.

Ових дана у посјету је боравила делегација Удружења војних пензионера Србије у којој су били председник генерал Љубомир Драгањац и пуковник Зоран Вучковић.

При сусрету делегација, најпре је Жељко Вукић пожелио добродошлицу гостима, који су некада службовали у гарнизонима Црне Горе и понијели незаборавне успомене. Затим их је обавестио о раду војних пензионера Црне Горе. На првом мјесту истакао је стамбено питање и напоменуо да је на недавном пријему у Министарству одбране Црне Горе наишао на разумијевање и обећање да ће Министарство ово питање детаљно изучити и покушати да обезбиди станове браниоцима отаџбине. Затим је истакао да су предате тужбе за исплату разлике пензија, те да судови рјешавају то питање.

Посебно је апострофирао међународну сарадњу са удружењима војних пензионера Србије, Македоније и Албаније. Као чланови међународне асоцијације Војни пензионери у служби мира (ИЦО) представници Црне Горе учествовали су на конференцијама у Београду, Астани, Паризу, Прагу и Софији.

На до сада организована четири такмичења у организацији ИЦО за најљепшу фотографију, под геслом „Во-

лим те животе, љепота ће спасити свијет“ црногорски аматери су као такмичари освајали прво мјесто, а године 2020. Заузели су прво, друго, треће и шесто мјесто и добили посебно признање организатора.

Генерал Драгањац, председник Удружења војних пензионера Србије, захвалио је на другарском дочеку, а затим говорио о активностима колега у Србији. Нагласио је да је да су проблеми слични.

И једнима и другима стамбена проблематика је на првом мјесту и споро се рјешава, пензије су редовне, али начином усклађивања нијесмо задовољни. Здравствена заштита је задовољавајућа, али се дуго чека на поједине операције. Тридесет и осам војних пензионера који са породицама живе у Црној Гори, а примaju пензије из Србије, немају здравствено осигурање. Са свим републикама Црна Гора је то питање ријешили осим са Србијом. Предузеће се конкретни кораци да се проблем реши.

У наставку разговора учествовао је Зоран Вучковић из Србије, а од домаћина Радош Жугић, Драго Тиодоровић, Драган Ковачевић и Екрем Клепо.

Затим су уручена признања за успјешну сарадњу и уважавање. Љубомир Драгањац је уручио Повељу Удружења војних пензионера Србије председнику Жељку Вукићу и секретару Радивоју Здравковићу, а Драгу Тиодоровићу посебно признање.

Представницима УВПС уручена су признања и зборник војних пензионера Црне Горе „Трагови трећег доба“ са посветом. Госте је обрадовала пажња коју им је даром указао секретар Радивоје Здравковић. На заштитним маскама које им је уручио утиснут је грб Црне Горе. Колеге из Србије састале су се и са више другова са којима су службовали у Подгорици.

На испраћају, чашаца лозе, кафа и речи – срећан пут.

Р. З.

Остваривање права на статус борца

ТРИ КАТЕГОРИЈЕ БРАНИЛАЦА

Одељења за друштвене делатности, то јест одсеци за борачку и инвалидску заштиту општина овлашћени су за вођење поступка признавања статуса борца, на основу Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица и Закона о општем управном поступку.

За признавање статуса борца потребна су следећа документа:

- уверење о држављанству;
- копија личне карте и
- оверена копију решења надлежне војне јединице или установе о стажу осигурања у двоструком трајању (ратни стаж).

Чланом 5. став 1. тачка 5. Закона прописано је да је борац држављанин Републике Србије који је као припадник оружаних снага СФРЈ вршио војне дужности или друге дужности за војне циљеве или за циљеве државне безбедности ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, у периоду од 17. августа 1990. године до 27. априла 1992. године, а за припаднике оружаних снага СФРЈ стационираних на територији Босне и Херцеговине до 19. маја 1992. године, а тачком 6. да је борац као припадник оружаних снага СРЈ, Државне заједнице СЦГ, односно Републике Србије вршио војне дужности или друге дужности у оружаног акцији предузетој за време мира ради одбране суверенитета, независности и територијалне целокупности Савезне Републике Југославије, Државне Заједнице Србија и Црна Гора, односно Републике Србије, у периоду после 27. априла 1992. године.

Према члану 7. Закона, лицу из члана 5. овог закона признаје се статус борца и разврстава се према времену и територији укупног војног ангажовања у следеће категорије:

1) борац I категорије је борац са ангажовањем преко 200 дана, борац из члана 5. тачка 7) овог закона са ангажовањем најмање 60 дана на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија и борац коме је признато својство ратног војног инвалида без обзира на дужину његовог ангажовања;

борац II категорије је борац са ангажовањем од 46 до 200 дана;

борац III категорије је борац са ангажовањем до 45 дана.

Ставом 2. истог члана Закона, прописано је да се као време ангажовања у смислу става 1. овог члана сматра и време које је борац провео на стационарном лечењу, као и време које је борац провео у заробљеништву у које је доспео под околностима из члана 5. овог закона.

Чланом 141. Закона прописано је да се статус борца из члана 5, 6 и 7. Закона утврђује на основу оригиналних писмених доказа из времена учешћа у рату, односно оружаним акцијама предузетим за време мира, као и на основу писмених података којима располаже надлежни орган Републике Србије о дужини ангажовања борца у оружаним снагама.

Лица којима је коначним решењем надлежног органа у Републици Србији време проведено у рату, односно оружаним акцијама предузетим у миру, признато у посебан стаж осигурања по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, статус борца се утврђује на основу тог решења аналогно члану 142. Закона.

Предлози за унапређење Закона о здравственој заштити и осигурању

ОКОНЧАНА ЈАВНА РАСПРАВА

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је Секретаријату Министарства одбране примедбе и предлоге за унапређење Закона о здравственој заштити и осигурању. Заинтересовани могу текст тог закона да пронађу на сајту Министарства одбране. С обзиром на значај предлога, текст упућен Секретаријату МО доносимо у целости:

„У вези са јавном расправом о нацрту Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, достављамо вам предлоге, примедбе и сугестије.

У члану 16. треба додати, као став 1, следеће: Војноздравствена установа, односно санитарска јединица и установа, може се укинути, спојити са другом војном здравственом установом, односно санитарском јединицом и установом или поделити на више војних здравствених установа, односно санитарских јединица и установа.

У члану 44. додати на крају (став 6) који гласи: У војномедицинском центру се, ради обезбеђења доступности здравствене заштите, могу организовати амбуланте, у којима се обавља делатност најмање на нивоу опште медицине.

У члан 80. додати под редним бројем 3 следеће: 3) право на трошкове превоза преминулог војног осигураника, ако је смрт наступила у здравственој установи ван места пребивалишта.

У члану 81. заменити формулацију министар одбране са: Фонд, на предлог организационе јединице Министарства одбране, надлежне за војно здравство.

Члан 81, последњи став заменити са: Фонд, на предлог организационе јединице Министарства одбране надлежне за војно здравство

Члан 83, у наставку првог става додати: Професионална војна лица здравствену заштиту остварују у месту службовања, остали корисници права и друга лица у месту становања.

Члан 91, последњи став заменити са: Фонд, на предлог организационе јединице Министарства одбране, надлежне за војно здравство, Члан 109, под редним бројем 2, изменити да гласи: Накнаду трошкова смештаја и исхране за време боравка у другом месту у Републици Србији.

Жао нам је што је време за јавну расправу било кратко, јер у овом периоду није било могућности да се изјасне општинске и градске организације УВПС.“

С обзиром на чињеницу да је овај закон припреман ранијих година и да је и тада Удружење могло да се изјасни о појединим решењима, део примедби и предлога постао је саставни део законских решења.

Из нишке организације УВПС

ПОДРШКА ПРЕДЛОЗИМА

Помоћ, ма каква и колика била, буди пажњу човека коме је упућена, као и задовољство ономе који се она пружа. У суштини је то добро дело.

Градска организација УВПС Ниш трудила се да својим члановима пружа помоћ било какве врсте, а све са циљем да се они не осете заборављеним и да осете да неко и о њима брине, а то је њихова Градска организација, односно Удружење војних пензионера Србије. Реч је о организацији која на разне начине делује тако да свом чланству пружи било какво олакшање.

У пружању помоћи, Градска организација УВПС Ниш отишла је и корак даље. Од својих скромних средстава је доделила је солидарну двадесеторицу својих чланова у износу од по 10.000 динара. Додељена је онима који су прележали коронавирус.

На први поглед, појединачно, нису то велика средства, али је реч о пажњи и поштовању чланова. Сигурно је да ће већи број чланова и организација бити обавештено о томе, па ће појединци престати да постављају питање: „Шта имам од плаћене чланарине?“

Градска организација УВПС Ниш није заборавила ни оне који су у време коронае пружали максималну помоћ корисницима војне пензије, те је предложила Главном одбору УВПС да се доделе признања институцијама и појединцима који су се посебно у томе ангажовали.

Једнодушно је предложено да се Повеља УВПС додели Команди 3. бригаде ВС, која је уједно и Команда гарнизона. Њима се организација војних пензионера обраћа за све потребе. Може се рећи да су веома предусретљиви и осетљиви на проблеме војних пензионера, па им готово максимално излазе у сурет. То се нарочито односи на тешке тренутке за породице војних пензионера.

За Повељу УВПС предложен је и Тоपлица Илијић.

У тешким тренуцима када је харала корона, на услузи војним пензионерима и члановима њихових породица била је ковид амбуланта примарне заштите у Нишу. Та институција предложена је за Плакету УВПС. Исто признање, како је предложено, припаће и Предрагу Павловићу, медицинском техничару ковид амбуланте. Они су показали, а то још увек чине, изузетне напоре и пожртвовање у периоду опаке болести. За Плакету су предложени још и Драго Вуковић, Обрад Миленковић и цвећара „Оријентал“, Ниш.

Подржан је и предлог да се Плакета УВПС додели Филијали Банке Поштанска штедионица у Нишу.

Т. И.

Ужичка Пожега

ОДАТА ПОШТА

УПожеги су, уз одавање поште, на Споменик погинулим младим борцима у ратовима од 1991. до 1999. године положени венци и свеже цвеће.

Тај догађај одржан је 14. маја. Венце су положили делегације локалне самоуправе, више удружења, родитељи палих бораца и други.

У име Удружења војних пензионера Србије делегацију је предводио председник Општинског одбора УВПС Ненад Дабиљевић. У делегацији је био и Ђорђе Петровић.

Делегација Команде гарнизона

Споменик црвеноармејцима

Обележавање Дана победе у Крушевцу

ПОШТА ПАЛИМ РОДОЉУБИМА

Поводом Дана победе над фашизмом у Другом светском рату, 9. маја су на спомен-обележја на Слободишту и на Споменик црвеноармејцима положени цвеће и венци.

Градоначелник Јасмина Палуровић и председник Скупштине града Предраг Вукићевић, положили су цвеће и венце у име Града Крушевца.

Делегације Града Крушевца, СУБНОР-а и Удружења пензионера „Цар Лазар“ су прво положиле цвеће на хумке страљаних на Слободишту.

Деветог маја 1945. нацистичка Немачка је потписала капитулацију, а истога дана 1950. француски министар Роберт Шуман представио је предлог организовања Европе, заснован на принципима мира, разумевања, толеранције и сарадње, познат као „Шуманова декларација“.

Иначе, Други светски рат је највећи и по обиму страдања најтрагичнији оружани сукоб у историји човечанства. Страдало је 50 милиона људи, од којих су њих 30 милиона били цивили. Југославија је евидентирала око 1,7 милиона жртава. У рату је учествовала 61 држава са 110 милиона војника.

На Споменик црвеноармејцима, поред делегације Града Крушевца, почаст су одале и делегација Расинског управног округа, Војске Србије, Удружења резервних војних старешина, СУБНОР-а, Удружења ратних војних инвалида, Удружења војних пензионера, Удружења пензионера „Цар Лазар“, Социјалистичка партија Србије – Градски одбор Крушевац, Удружења за неговање слободарских традиција и Удружења српско-руског пријатељства „Свеславица“.

У име Удружења војних пензионера Крушевца, секретар Горан Мишковић положио је венац на Споменик црвеноармејцима и одао пошту жртвама. Реч је о руским војницима, који су погинули приликом ослобађања Крушевца.

Поводом Дана победе, у складу са Годишњим планом рада, ГрОд Крушевац планирао је такмичење у брзопотезном шаху и стоном тенису. Традиција је, због ковида, привремено је прекинута. Остаје нада да ће идуће године, то дружење са припадницима 246. батаљона АБХО бити настављено.

мр Александар Симоновски

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у априлу 2021. године

ЗА УБЛАЖАВАЊЕ НЕВОЉА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 7. маја 2021. године, размотрио захтеве достављене у априлу 2021. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Књажевац ТБ: 33.000,00 – по члану 11.721,15 динара;
ОпОр Прокупље КГ: 33.000,00 – по члану 16.469,07 динара;
ОпОр Прокупље ВБ: 30.000,00 – по члану 13.637,23 динара;
ОпОр Прокупље МИ: 35.000,00 – по члану 7.855,53 динара;
ОпОр Зајечар ТМ: 33.000,00 – по члану 15.562,08 динара;
ОпОр Зајечар БТ: 33.000,00 – по члану 15.800,12 динара;
ОпОр Ваљево МА: 35.000,00 – по члану 10.038,00 динара;
ОпОр Лесковац ЈС: 33.000,00 – по члану 15.789,97 динара;
ОпОр Вождовац МВ: 35.000,00 – по члану 16.483,56 динара;
ОпОр Ниш ЦД: 35.000,00 – по члану 7.451,76 динара;
ОпОр Смедеревска Паланка ДМ: 30.000,00 – по члану 15.666,70 динара;
ОпОр Алексинац МЗ: 30.000,00 – по члану 13.245,07 динара;
ОпОр Сремска Митровица ДБ: 30.000,00 – по члану 16.950,00 динара;
ОпОр Стара Пазова ЈС: 35.000,00 – по члану 8.911,40 динара;
ОпОр Крушевац МЗ: 35.000,00 – по члану 6.531,34 динара;
ОпОр Алексинац МС: 30.000,00 – по члану 15.834,93 динара;
ОпОр Звездара КТ: 33.000,00 – по члану 12.826,80 динара;
ОпОр Звездара БГ: 33.000,00 – по члану 6.816,50 динара;

ОпОр Чачак ПВ: 33.000,00 – по члану 11.327,07 динара;

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника, без ограничења по издржаваном члану.

ОпОр Чукарица КГ: 10.000,00 –
ОпОр Крагујевац МС: 20.000,00 –
ОпОр Крагујевац КД: 20.000,00 –
ОпОр Пожега КМ: 15.000,00
ОпОр Прокупље АД: 10.000,00 –
ОпОр Ниш МЗ: 25.000,00 –
ОпОр Обреновац ЈЗ: 10.000,00 –
ОпОр Краљево ГМ: 10.000,00 –
ОпОр Нови Београд ГМ: 30.000,00 –
ОпОр Вождовац ТБ: 20.000,00 –
ОпОр Прокупље ПС: 10.000,00 –
ОпОр Ваљево ЕС: 10.000,00
ОпОр Кикинда СМ: 10.000,00
ОпОр Бела Црква КМ: 25.000,00 –
ОпОр Панчево МЖ: 15.000,00 –
ОпОр Зрењанин ЛМ: 10.000,00 –
ОпОр Крагујевац СС: 15.000,00 –

Ц) На основу члана 3. став 2. Правилника

ОпОр Краљево ЈН: 25.000,00
ОпОр Туприја РМ: 25.000,00
ОпОр Туприја ИА: 25.000,00
ОпОр Нови Сад БМ: 25.000,00 –
ОпОр Ваљево РБ: 25.000,00
ОпОр Ниш МВ: 25.000,00 –
ОпОр Смедеревска Паланка ЕЈ: 25.000,00 –
ОпОр Смедеревска Паланка ПИ: 25.000,00 –
ОпОр Врање МВ: 25.000,00 –
ОпОр Панчево ЈМ: 25.000,00
ОпОр Краљево МЉ: 25.000,00 –
ОпОр Чачак МЗ: 25.000,00 –
ОпОр Ниш ШИ: 25.000,00 –
ОпОр Врање ММ: 25.000

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 7. маја 2021. године.

Захтеви који буду достављени од 1. до 31. маја 2021. године биће решавани по четком јуна 2021. године

Извршни одбор

Дописна годишња седница Скупштине ОпОр УВПС Нови Београд

РАДИЛО СЕ У ВЕОМА ТЕШКИМ УСЛОВИМА

До сада у раду Удружења није било толико проблема као у претходне две календарске године, које је изазвао планетарни вирус. У времену ванредне ситуације, а онда тоталних закључавања активности су биле готово замрле, осим оних које су се тицале хитних потреба корисника војне пензије. Сечена искуства свакако ће допринети у будућем раду, посебно ако се поново распламса опака болест.

Због неповољне епидемиолошке ситуације годишња седница Скупштине УВПС новобеоградске општинске организације одржана је од 15. до 20. маја. На дневном реду била је информација о претходној дописној седници (15. до 31. марта 2021), затим извештај о раду у 2019 и 2020. години, па извештај Надзорног одбора, док је четврта тачка била усвајање одлуке ОпОд о извршеним променама у организовању ОпОд у 2020. и 2021. години. У оквиру пете тачке подржани су најважнији задаци општинске организације у 2021. години.

Скупштина Општинске организације УВПС Нови Београд у 2020. години требало је да се редовно одржи почетком априла 2020. године, али је то пореметила ванредна ситуација (вирус ковид 19), па је председник ОпОр УВПС Нови Београд Божидар Бабић предложио Скупштини да се ове године одржи дописна седница за 2019. и 2020. годину.

Наша држава, као и читава планета, 2020. и 2021. године захваћена је изузетно опасним вирусом који је свуда, поред заразе, однео и многе људске животе. Због тога је ОпОд утицао да се активности прилагоде мерама за заштиту становништва које је донела држава. Почетком марта 2020. године, морало се прећи искључиво на рад у условима тоталног затварања, па су се активности на свим нивоима одвијале ангажовањем органа и појединаца готово искључиво телефоном. Ангажовањем председника и потпредседника Општинског одбора и усмеравањем председника месних одбора обезбеђена је реализација задатака које је било могуће реализовати и сигурна веза са чланством. Најважније је да је очувана организација, што се може закључити на основу следећег прегледа:

ГОДИНА	БРОЈНО СТАЊЕ	М А Њ Е	УЧЛАЊЕНО
2019.	4.680		25
2020.	4.838	380	70
2021.	4.149	95	19
У к у п н о		475	114

Број умрлих у 2020. и два месеца у 2021. год. (за време пандемије), у односу на 2019. и раније године, пропорционално је већи за око 40%. Нажалост, изгубљено је 475 чланова, а међу њима и три председника и један потпредседника месних организација.

Новчана помоћ члановима

Најзначајнији задаци којима се бавио ОпОд били су: пружање финансијске помоћи оболелима, а посебно од коронавируса, у складу са финансијским могућностима ОпОр а то кроз: једнократне новчане помоћи на нивоу Удружења; посебне новчане помоћи чланству из финансијских средстава ОпОр; награде председницима, потпредседницима и једном броју истакнутих активиста у раду у МОр, који су до сада, а то чине и даље, били пример како се треба борити и шта чинити да би се помогло члановима.

Са седнице Скупштине када није било короне

Из средстава Општинске организације помоћ је примило 57 чланова, зашта је потрошено 114.000 динара. По

Правилнику о додели социјалне и хуманитарне помоћи у 2019. години помоћ је примило 30 чланова (укупно 786.000 динара), током 2020. обрадовано је 35 чланова (950.000), а за прва три месеца 2021. године 25 чланова (622.000). Укупан новчани износ који је ангажован за те потребе је 2.358.000 динара.

Током извештајног периода Повељом УВПС награђена су три члана, Плакету УВПС добило је седам чланова, а захвалницом је стимулирано 12 особа. Укупно је стимулирано 255 чланова

Заједничким дружењем (обилазак културно-историјских споменика у Новом Саду 2019. и посета Спомен-обележју Сремски фронт обухваћено је 230 чланова.

Помоћ је по свему судећи била потребна још многим члановима, али лимит су представљале могућности, то јест свота која се обезбеђивала издвајањем финансијских средстава из чланарине.

На кориснике војне пензије је негативно утицало стање у војним здравственим установама. У досадашњим условима заиста је било тешко остварити било какву помоћ, јер је и цивилно здравство било ослоњено на ВМА. Нашим члановима, углавном у позним годинама, то је пало веома тешко. На захтеве из тешког периода пандемије, да се ублаже проблеми, одговорни су углавном слегали раменима. Наставиће се да се свакодневно преко надлежних у војном здравству обезбеди неопходна здравствена помоћ члановима и њиховим породицама

Разговор са високим државним званичницима

На нивоу УВПС разговором са начелником Генералштаба Војске Србије генералом Миланом Мојсиловићем (почетком 2020. године) и министром одбране Ненадом Стефановићем (крајем марта 2021) изложени су проблеми статуса војних пензионера. Захтевано је решење за побољшање укупног статуса. Основно је да се пензијско и инвалидско осигурање врати у

систем одбране. Захтевано је брже доношење Закона о здравственом осигурању. Покренута су нека питања из области социјалне заштите, истакнута потреба за праведнију расподелу станова; назначени су проблеми у вези са простором за рад ОпОр у Новом Београду и друго.

Рад у ОпОр УВПС Нови Београд одвијао се у контактима између органа и појединаца, било појединачним сусретима или разговором путем телефона.

У 2019. и 2020. години одржано је по девет телефонских седница Општинског одбора на којима се расправљало о најбитнијим задацима и проблемима статуса чланова. За прва три месеца у 2020. години одржане су две седнице ОпОд.

Тежиште рада председника, потпредседника, председника МОр и ОпОд, било је стална пажња на помоћи појединим МОД због проблема који су се јављали и реализацији планских задатака из годишњег плана рада.

Пратећи све проблеме који су се у организовању ОпОр дешавали у ове две године, ОпОд је, на предлог председника, два пута доносио одлуке о променама у организовању ОпОр у складу са ситуацијом, што је допринело да данас, с обзиром на тешкоће, делује добро организовани ОпОр са свим статутом предвиђеним ор-

Новобеоградска организација најмногољуднија је у УВПС

ганима и осам месних организација.

Извештај Надзорног одбора у најкраћем гласи: сва регулатива финансијског пословања ОпОр усклађена је са важећим прописима; све пословне књиге и евиденције воде се по прописаним правилницима, књиге се воде ажурно и тачно. Општи закључак је да се финансијско пословање ОпОр у 2019. и 2020. години оцењује се успешно без примедби.

Организационе промене

Општински одбор Општинске организације, у складу са чл. 30, т.8 Статута УВПС, на четвртој и осмој телефонској седници одбора, донео је неопходне одлуке. Тако у Месној организацији „Фонтана“, престаје са радом месни одбор, јер је председник те организације због старости, дао оставку, а тај месни одбор иначе није готово ни био активан. По одлуци општинског одбора, чланство те месне организације укључује се у рад Месне организације „Париска комуна“.

У Месној организацији „Ушће“, председник те организације због поодмаклих година такође је дао оставку, па тај месни одбор престаје са радом, а чланство те месне организације укључује се у рад МОр „Дунавски кеј“, као њен саставни део.

Смрћу председника Месне организације „Сава“–„Савски кеј“, престао је са радом месни одбор, па је Општински одбор одлучио да се чланство те месне организације прикључи месној организацији „Младост“.

Општинска организација УВПС и у 2021. години радиће у условима у којима је радила и у 2020. години. Планом рада за 2021. годину нису предвиђене заједничке активности на нивоу ОпОр, па ће се целокупан рад одвијати на релацији председник ОпОр, ОпОд и месни одбори, углавном телефонском комуникацијом, или, појединачним контактима. Такав начин рада предвиђен је и у раду УВПС у целини.

Општински одбор ће, на предлог председника, редовно одржавати телефонске седнице по најзначајнијим питањима: планирање, праћење и предузимање мера по појединим конкретним питањима о организацији, стању у неким организацијама, конкретним проблемима на редовном сагледавању стања чланства и помоћи по свим активностима као и до сада, правилности и наменском трошењу финансијских средстава и друго.

Дописне седнице ГлОд и Скупштине УВПС одржане су од 1. до 31. марта 2021. године. Гласање делегата из ОпОр УВПС Нови Београд по тачкама дневног реда обављено је у року и достављено ИзОд УВПС.

За седницу дописне Скупштине УВПС достављен је материјал свим члановима Скупштине УВПС. Из ОпОр УВПС Нови Београд у раду скупштине учествовало је 20 чланова и сви су упознати са материјалом у МОД своје месне организације. За седницу су достављена питања која је требало да проучи сваки члан Скупштине и да се на посебном папиру изјасни (да гласа). Питања која је председник УВПС доставио сваком члану Скупштине и по којима је извршено гласање била су: усвајање извештаја о раду УВПС у 2019. и 2020. години; усвајање извештаја Надзорног одбора за 2019. и 2020. годину усвајање извештаја о изменама и допунама Правилника о раду УВПС и измене Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи.

Рад позитивно оцењен

Одобрена су финансијска средства којима располаже ОпОр УВПС Нови Београд за набавку потребне медицинске опреме за заштиту људи који раде у просторијама те организације и за оне који долазе због састанака. У складу с том одлуком набављени су дигитални мерач температуре, рукавице за једнократну употребу, маске за заштиту лица, средства за дезинфекцију руку, просторија и санитарних уређаја у просторији.

У закључцима дописне седнице годишње Скупштине ОпОр УВПС Нови Београд назначено је да је дописној седници преко месних одбора Општинске организације УВПС Нови Београд, од позваних 105 изабраних делегата гласању, након упознавања са припремљеним материјалима, приступило 93 делегата. Оправдано (због болести) није се одазвало њих 12. Сви позвани делегати својим потписима су прихватили предложени дневни ред и једногласно гласали за извештај Општинске организације УВПС Нови Београд у 2019. и 2020. години, а и за остале тачке из предложеног дневног реда. Рад Општинског одбора у 2019. а нарочито у 2020. години за време ванредног стања и трајања пандемије изазване вирусом ковид 19 оцењен је позитивно, са нагласком да у одбор и председник општинске организације успешно прилагодили рад у новонасталим условима, одговорно спровели организацијске промене и веома ангажовано пружали члановима Општинске организације потребну социјално-хуманитарну и друге врсте помоћи. Општинска организација УВПС Нови Београд очувала је састав месних организација и јединство деловања. Даљи рад и деловање одвијаће се у складу са развојем здравствене ситуације изазваном коронавирусом.

БРИГА О ЉУДИМА

Одлуку државе да се од 15. марта 2021. године уведе ванредно стање и свим старијима од 65 година ограничи кретање, проузроковала је сијасет проблема. Војни пензионери тог животног доба чија деца не живе у месту где и они, нашли су се у ситуацију да не могу да оду код лекара опште праксе по рецепте за редовну терапију, нити су могли да подигну рецепте за редовну терапију.

Проблем је брзо сигнализисан Главном одбору УВПС, како би се пронашло одговарајуће решење. Посредством Кабинета министра одбране и у сарадњи са Управом за традицију, стандард и ветеране утврђен је начин превазилажења проблема. Наиме, општинске и градске организације су пријављивале такве случајеве (телефоном или и-мејлом) Главном одбору. Потом су подаци преношени Управи за традицију, стандард и ветеране. У акцију су се укључили спортисти Војске Србије који су одлазили у станове војних пензионера, узимали од њих здравствене књижице, одлазили у неки од војномедицинских центара или у просторије санитетских одељења, од лекара добијали рецепте, подизали лекове и уручивали их онима којима су намењени.

Може се рећи да је у снабдевању лековима остварена потпуна координација, да није било проблема, јер је тај поступак осмишљен до детаља.

Највише случајева, када је требало помоћи војним пензионерима старијим од 65 година, забележено је у општини Нови Београд. Они којима је услуга пружена били су веома задовољни, па су то исказали похвалама на рачун организације којој припадају.

Месна организација УВПС Батајница

СВЕ СЕ РЕШАВА УЗ ПОМОЋ ДРУГАРСТВА

Можда би уз наслов пред вама најбоље пристајала одредница шампиони другарства. О њима би могла и занимљива књига да се напише. Они постојано организују и реализују активности по мери војних пензионера, имајући на уму да само покретљиви на угодним задацима чине услугу и себи и својој организацији.

Живот је много лакши када људи знају коме могу да се обраде за подршку и помоћ. Када је уз то разгранато и другарство, онда нема те препреке коју неко неће савладати. То важно начело заокупило је пажњу, али и праксу што влада у међуљудским односима Месне организације УВПС Батајница.

Слога и заједништво основна је девиза у активностима батајничких војних пензионера. Стало им је до дружења, воле да буду заједно, готово непрестано нижу успехе. Нису то кораци од седам миља, нити они са бременим година што носе на леђима, не очекују спектакуларне резултате, па се задовољавају помацима што их испуњавају задовољством.

Алфа и омега међусобних веза јесте Драгош Бадњар који је годинама био на челу Месног одбора УВПС Батајница. Радећи по принципу тија вода брег рони, успео је да међусобно повеже људе, као што је то некада чинио у институцијама наше војске где је радио. Војни пензионери се у Батајници састају најмање једном седмично, а догађа се то да буде и више пута. Заједнички су деловали када је требало остварити право да се наплати окрњени део пензије. Међусобно су се обавештавали о свему што је требало предузети, упорно су чинили напоре како би правосудју обезбедили све неопходне папире, радовали се успесима колега, међусобно се хвалили. И када би ко од чланова удружења остварио право, као нека врста обавезе била је част, она коју свако чини из дубине душе. Окупивши се у просторији организације којој припадају, добитник новца је частио ићем и пићем. Свакаких ђаконија се нашло на столу. Размењивана су тада животна искуства, вишесатна дружења су обично зачињавали песмом, оном чистом народном, што је како кажу срцу мила. А шта би друго чинили. Нису бистрили политику. Ту и тамо прокоментаришали би нашу друштвену збиљу, каткад проговарали о ратовима што се у свету воде, а није редак случај да испричају своје ратне догодовштине.

Сами обезбедили простор за рад

Многе месне, општинске, односно градске организације често закукају ламенти-

Угодан кутак за војне пензионере Батајнице

рајући над судбином што немају просторија за рад. Рецепт Батајничана ће можда многим помоћи да отворе очи и сами се потруде да реше простор за активности. Драгош Бадњар који је дуго био у згради у којој станује председник Кућног савета, како се некада звала та функција, убедио је комшије да уступе заједничку просторију војним пензионерима. Речено је и учињено. Када је кључ од просторије био у рукама месне организације УВПС, обрадовани поклоном, чланови војнопензионерске дружине засукали су рукаве и прионули на посао. Дуго су сређивали тај простор: од кречења, хобловања паркета, чишћења и прања, све су одрадили уз помоћ интерних радних акција. Свако од њих поклатио је по неки предмет месној организацији, како би се створили услови за рад. То се понајвише односило на инвентар. Ваљало је прикупити столице, прокљувити ко продаје столове и неке друге ствари, обавестити се где може бесплатно да се добије нешто од мобилијара... Нису се само на томе задржали. Добровољним прилозима обезбедили су средства за кување чаја и кафе, шолнице са тацнама, тањире, есцајг и још много тога. Данас њихову просторију између осталог красе и уметничке слике.

И да ситуација буде јасна: та просторија има титулара, плаћа се кирија која није претерано велика, а средства за покривање трошкова издвајају се у Општинском одбору УВПС Земун, којем припада батајничка организација.

Временом су у просторији за рад устављене зидне новине. Тамо војни пензионери каче занимљиве исечке из штампе,

при чему је највише исечака из „Војног ветерана“. Тамо су и обавештења из укупних активности, затим објашњења како остварити неко од права које имају војни пензионери и још много тога. На почасном месту био је пехар који припада најбољој месној организацији у оквиру Општинског одбора УВПС Земун, који су освајали више пута.

— Не, не боримо се ми да освојимо пехар. То признање нам је само долазило у руке. Ако радите онако како треба, уколико су чланови тим учинком задовољни, то не може да буде незапажено. Са општинском организацијом УВПС непрестано смо у вези, тако да се сваки наш корак прати и вреднује. Бити најбољи, посебан је осећај. А онда ето Драгоша за окупљање и славље, казује Драгош Бадњар.

Део војних пензионера, нарочито они млађи, искористио је право на рад, тако да обављајући разне послове обезбеђују породицама нешто повољније услове живота. Борба за виши стандард саставни је део укупних напора. Због сменског рада често не могу да се у потпуности усагласе термини за састанке и дружења. А поводи нису само слављеници који од државе наплате дуг. Редовно се обележавају Дан ЈНА, бивши и садашњи војни празници. Често се прославе јубиларни рођендани, а понекад се окупљају и из бизарних разлога.

Активни у неговању традиција

За окупљање је сам себе задужио Милош Котлаја, који се надалеко прочуо по препецима ракија од шљиве, крушке, дуње и лозе. Негде у Војводини, код рођа-

Захвалницу је председнику УВПС
Љубомиру Драгању
уручио Драгош Бадњар

Свечаност поводом доделе признања

ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРЕДАНОГ РАДА

Недавно, по ублажавању мера поводом коронавируса организовано је дружење неколицине чланова месног одбора на које су позвани и гости. Њиховој молби одазвао се председник УВПС Љубомир Драгањац, председник Општинског одбора УВПС Земун Славко Дошеновић и главни и одговорни уредник „Војног ветерана“ Звонимир Пешић.

На свечаности је говорио председник МО Батајница Рефик Спасић, подвукавши да признања за предани рад долазе као логичан след укупних активности.

Том приликом уручене су захвалнице председнику УВПС Љубомиру Драгању, ранијем председнику ОпОрг Цветку Јокановићу, садашњем секретару ОпОрг Трајчету Матушевом, доскорашњем председнику МО Драгошу Бадњару и Звонимиру Пешићу. Општински одбор има још један обичај – поводом рођендана додељује посебне плакете.

Обраћајући се присутнима председник УВПС је подвукао да је мало месних организација каква је ова у Батајници.

– Будите поносни на то што сте тако организовани што тако радите и бринете о људима. Данас је све на неки начин стало. Нема састанка, дружења, људи се повукли у себе. Многи су остали без најрођенијих. Није мали број војних пензионера који су били на ивици смрти. Поносан сам што смо бринули о својим друговима. Ниједног тренутка нисмо ставили себе на прво место. Увек су нам чланови били на првом месту. То што чинимо није вербално. Та помоћ није ни мала ни велика. То нас одржава. Стално заговарам потребу да што више дамо људима. Велико је задовољство да дођеш у организацију где људи раде из жеље и воље да помогну. Има приче да имамо велике пензије. Све што имамо то смо и зарадили. Морамо да останемо удружени. Да будемо тужни када је туга.

ка, он сваке године подложи „веселу машину“ да би маниром врхунског стручњака остварио своје планове. Кад год је неко славље, Котлаја донесе своју мученицу за дезинфекцију грла. Но шалу на страну, овај времешни заставник прве класе у пензији увек је међу првима за дружење и када коме треба помоћи. Оба сина усмерио је професионално ка нашој војсци. Један је већ стекао пензију као заставник прве класе, а други у чину мајора ради у Управи за обуку.

У последњем мандату председник Месне организације Батајница је Рефик Спасић који све чини да се пракса окупљања настави и да се пронађу нови садржаји укупних активности.

– О свему се веома једноставно и брзо договоримо. Наше активности протичу у знаку узајамног уважавања и другарства. Веома смо активни у неговању традиција ослободилачких ратова Србије. Редовно учествујемо када се одаје пошта погинулима у минулим ратовима. На споменике полагамо венце и цвеће. Дobar део радног века провели смо у ЈНА, тако да обележавамо неке од празника из тог времена, али не запостаљамо ни садашње војне празнике. Веома

смо поносни на обилазак болесник и непокретних, вели Спасић

Током пандемије вируса корона зачела се идеја да свака месна, односно општинска и градска организација, добије име неког од наших јунака који су се истакли у одбрани отаџбине. Формализовани и добро образложени предлог упућен је Општинском одбору УВПС Земун. За своју месну организацију предлажу или да њен назив буде „Тибор Церна“ или „Хероји са Кошара“.

Пре годину и по, у оквиру батајничке организације, формиран је актив жена. Припаднице актива биле су посебно агилне у посетама болесним и времешним корисницима војне пензије. Заједно са њима у посете су одлазили и војни пензионери који су чланови руководства месне организације. Устаљено је да се у посете оде на сваких шест или дванаест месеци. Болеснима и времешнима се однесе „Војни ветеран“, информишу се о раду организације, дарују им се кафа и сок. Дирљиви су ти сусрети, јер они којима се одлази у посету, схвате да нису заборављени. На челу актива жена је Весна Јанковић.

Предстојећи период биће испу-

ИЗ ОДЛУКЕ МО БАТАЈНИЦА

Месна организација УВПС Батајница, на редовној годишњој скупштини, одржаној дана 5. фебруара 2020. године, одлучила је да се Главном одбору, Извршном одбору ГО и председнику Удружења Љубомиру Драгању упути писмо подршке и захвалности за све што су учинили у очувању достојанства војног пензионера и војне пензије, а све у духу Устава и закона.

Захвалност им се исказује за правну, стручну и сваку другу помоћ у парничком поступку за наслеђени дуг од 2004. до 2007. године. Овај дуг је у потпуности враћен највећем делу војних пензионера.

Захвалност се такође исказује за пружену правну, стручну и осталу помоћ у судском поступку за актуелни дуг из 2008. године од 11,06 одсто. Остварено је увећање пензија од 6,85 одсто, док 4,21 одсто највероватније неће бити добијено због тврдокорности администрације.

Подржавамо напоре и акције Удружења који воде промени Закона о Оружју, а односи се на порез и пререгистрацију личног наоружања.

Изражавамо забринутост што је велики број војних пензионера (старешина) због накарадног закона предао своје лично наоружање, (реч је о провереним патриотима, часним и поштенним људима, што није добро).

Подржавамо напоре и акције Удружења усмерене на враћање одузете личне имовине по закону из 2014. године, у висини 15 до 25 одсто, у трајању од четири године. Војни пензионери очекују враћање одузете личне имовине, јер је то праведно.

Веома смо захвални на ангажовању да се војни пензионери из РФ ПИО (којим нисмо задовољни) врати у Фонд за СОВО.

Захвални смо на свему што се чини за побољшање здравствене заштите војних пензионера. Много је примедби које се односе на војно здравство.

Захвални смо на стручном ангажовању приликом израде прописа о стамбеном обезбеђењу војних пензионера без коначно решеног стамбеног питања.

Посебну захвалност изражавамо гласилу УВПС „Војни ветеран“ и његовом главном и одговорном уреднику за осведочени допринос истинитом, правременом и свеобухватном информисању војних пензионера. То гласило непрестано шири истину о војним пензионерима.

њен многобројним активностима, међу којима и оним који треба да допринесу укључивању млађих војних пензионера у организацију која брине о њиховим статусним и другим питањима. Да споменемо и оне најактивније: Момир Котлаја, Драгош Бадњар, Младен Војводић, Нинко Радић, Жељко Бурсаћ Сава Богуновић, Рајко Саватовић и Жика Јанковић.

Још је много задатака пред њима

3. Пешић

ПОВОДИ

МиГ-21 | Свечани испраћај легендарног ловца

Пуних 60 година штитио је наше небо

*Симболично, достојанствено, допадљиво и
надасве величанствено*

*Присутнима се
обратио потпуковник
пилот Дејан Беда*

Ветеран Бориша Мандић

*Свечаности су присуствовали и
многобројни војни пензионери који су
летели на овом авиону*

Његов деда летео је на „МиГ-21“

ДУБОКИ ТРАГ У ВРЕМЕНУ

Свечаности су, уз министра одбране Небојше Стефановића и команданта РВ и ПВО генерал-потпуковника Душка Жарковића, присуствовали ветерани ловачке авијације који су пронели славу „МиГ-а 21“, а и припадници садашње генерације што лете на наследницима овог славног ловца.

Легендарни авион симболично је поздрављен традиционалним воденим славолуком

После скоро шест деценија службе у РВ и ПВО, 21. маја 2021. године легендарни ловачки авион „МиГ-21“ свечано је испраћен у историју. Тај изванредни авион, који је пуних 58 година чувао небо над Србијом, завршио је свој радни век у Ратном ваздухопловству и испраћен на достојанствен начин.

Манифестацијом „Траг у бескрају“, на војном аеродрому „Пуковник пилот Миленко Павловић“ у Батајници, у „пензију“ су „МиГ-21“ званично испратили пилоти коју су на њему летели, авиомеханичари и инжењери што су га одржавали, командири и команданти, целокупан састав и припадници свих генерација нашег Ратног ваздухопловства.

Легендарни авион симболично је поздрављен традиционалним воденим славолуком у част дугогодишње службе у нашој војној авијацији.

Свечаности су присуствовали ветерани ловачке авијације који су пронели славу „МиГ-а 21“, а и припадници садашње генерације - летачи на наследницима овог славног ловца.

Манифестацији су присуствовале и високе званице из Министарства одбране и РВ и ПВО - министар одбране Небојша Стефановић и командант Ратног ваздухопловства и ПВО генерал-потпуковник Душко Жарковић.

Пуних 58 година наши пилоти - ловци чували су небо летећи на овом авиону. Од 1962. до 1986. године из тадашњег Совјетског Савеза (СССР-а) набављено је укупно 261 ловачки авион „МиГ-21“.

То је надзвучни авион друге генерације, носилац више ваздухопловних рекорда, који је произведен у највећем броју примерака у историји ваздухопловства – укупно 11.496 авиона у 32 верзије. Употребљаван је у највећем броју ратова и оружаних сукоба после

Другог светског рата до данас. Коришћен је током шест деценија на четири континента у ратним ваздухопловствима више од 60 држава, а у многим се употребљава и данас. Ловац „МиГ-21“ оставио је неизбрисив траг на небу изнад Србије.

На свечаности је говорио потпуковник Дејан Беда, помоћник за операције команданта 204. ваздухопловне бригаде, који је много година провео у кокпиту „МиГ-а 21“, подсетио је да је прича „двадесетјединице“ нераскидиво везана са батајничким аеродромом јер је сваки авион који је икада стигао у нашу војну авијацију полетео са те писте.

„Прва јединица која је наоружана са 41 „МиГом-21“ верзије Ф-13 био је 204. ловачки авијацијски пук, који је до краја 1964. године имао три ескадриле наоружане овим авионима.

Занимљиво је да прве четири године употребе овог авиона није било двоседа, већ су се пилоти обучавали и одржавали тренаж на авионима америчке производње „ТВ-2“, истакао је Беда.

Бориша Мандић војни пилот ветеран, инструктор на „МиГ-21“, поздравио је окупљене у име Ваздухопловне фондације „Пилот Михајло Петровић“ и Удружења надзвучних пилота „М2+“.

„Ветеран који је иза нас завршио је каријеру и одлази у историју, не и у пензију. Данас су нам осећања помешана, барем нама који смо читав радни век провели у кабини овог суперсоничног авиона. Тај ветеран је на небу ове земље оставио неизбрисив траг“, рекао је Мандић и нагласио да је управо због тога ова манифестација и названа „Траг у бескрају“.

Извор: Ваздухопловни билтен
Фотографије:
Сајт Министарства одбране

План запада за сламање отпора Београда

КОСОВО СПРЕМАЈУ
ЗА ЧЛАНСТВО У НАТО-у

Води се психолошка акција која треба да нас уздрма, уплаши и натера да изађемо из нашег принципијелног става како бисмо били рањивији на притиске, овог пута играју се с НАТО-ом, каже Владислав Јовановић

Србија је већ неколико недеља под унакрсном ватром Запада, и то из више тачака, а циљ ове акције је сте да се помиримо са ставом појединих западних земаља које сматрају да је такозвано Косово дефинитивно независно и да схватимо да они немају намеру да од тога одступе, изјавио је за „Политику“ искусни дипломата Владислав Јовановић. Подсетимо, протеклог викенда председник Србије Александар Вучић на Главном одбору СНС-а изјавио је да су западне земље донеле посебну стратегију која подразумева вршење притиска на храбре државе, попут Грчке, да дођу до сарадње на нивоу признања ове квазидржаве.

Њихов је план, како је истакао, да се државе које не признају једнострано проглашену независност српске покрајине сагласе да тзв. Косово постане чланица НАТО-а како би „Срби разумели да је готово“.

„Донели су посебну стратегију, што сте могли да прочитате и у Серверовим текстовима и неких Срба који раде за њих, а који су написали 'замислите Вучића зликовца који неће да потише независност Косова, а њега ћемо да мучимо на следећи начин'. Извршићемо притисак на ове храбре земље, а посебно истичем храброст Грчке, па ће оне да дођу скоро до нивоа признања. Да би онда рекли да није неопходно да их признају да би постале чланице НАТО-а, па ће Срби да разумеју да је готово када Косово постане чланица НАТО-а. Наставиће и с другим врстама притисака и с криминализацијом моје породице“, објаснио је председник Србије.

У међувремену се, како су известили поједини медији на албанском, листи земаља које унапређују односе с Приштином придружила и Шпанија. Приштински портал „Демократија“ уверава да ће Шпанија ускоро у Приштини отворити канцеларију за везу. Ова земља је иначе сматрана земљом Европске уније с најригиднијим ставом према независности Косова. „Бивши шпански министар спољних послова Ђузел Борељ, сада задужен за спољну политику ЕУ, одиграо је кључну улогу у овом кораку“, наводи „Демократија“ изјаву „добро обавештеног дипломате“, а преноси „Косово онлајн“.

Владислав Јовановић појашњава да се у овом тренутку води психолошка акција која би требало да нас уздрма, уплаши и натера да изађемо из нашег принципијелног става како бисмо били рањивији на

Албин Курти и Вјоса Османи са припадницима Косовских безбедносних снага који учествују на вежби „Бранилац Европе 2021“ (ЕПА ЕФЕ - В.Х.)

притиске. „Запад је одлучио, а сада покушава то да учини брзим корацима, да нас доведе пред свршен чин признања државности такозваног Косова. Овог пута се играју с НАТО-ом и охрабрују процес стварања некакве косовске војске. То су све психолошке игрице које би требало да нас узнемире, уплаше и да појачају аргументе

ШТА БИ СРПСКА ПЛАТФОРМА
ТРЕБАЛО ДА САДРЖИ

У српској платформи би, како сматра Владислав Јовановић, требало навести да је независност „Косова“ део процеса нелегалног разбијања Југославије који би требало да буде завршен разбијањем Србије. Требало би подсетити међународну јавност да је „Косово“ насилно издвојено из Србије злочиним против мира, агресијом коју није одобрио Савет безбедности, као и да је независност КиМ у супротности с Резолуцијом 1244 која два пута наглашава да Србија има суверенитет док се не нађе решење о статусу Косова и Метохије.

Статус, како објашњава Јовановић, не подразумева независност већ утврђивање обима аутономије у заједничкој држави. „На тај начин бисмо и светску јавност заинтересовали, а западне земље би морале јавно да објашњавају зашто су спровеле низ нелегалних радњи. То би легализовало захтеве Русије и Кине да се директно поставе и затраже своје место у процесу одлучивања“, објашњава бивши шеф дипломатије.

да губимо време и слабимо сопствени положај ако наставимо да се одупиремо притисцима и да ће бити корисније за нас да већ сада потпишемо све што дају како бисмо побољшали односе са западним земљама“, каже Јовановић.

С друге стране, директор Центра за друштвену стабилност Огњен Карановић наводи да се појачава и притисак на чланице ЕУ које нису признале независност Косова и Метохије. Међутим, подсећа он, несумњиво је да већ 13 година од проглашења КиМ те земље нису попустиле у свом ставу, а неке имају и сличне проблеме, тако да је то за њих осетљиво питање. Карановић додаје да овом акцијом управља Америка и да смо сведоци повратка Клинтоних кадрова или њихових професионалних наследника.

„У оквиру нових међународних изазова који стоје пред америчком администрацијом покушавају да реше све 'проблеми' на Балкану, али искључиво у складу са сопственим једностраним виђењима. Ова администрација враћа се политици притиска која је тотално погрешна и којој се опирала Трампова администрација. Нови-стари кадрови очигледно су под снажним утиском албанских лобистичких организација, па је то један од разлога што САД појачава притисак у покушају да поврати утицај на Балкан“, оцењује Карановић у разговору за „Политику“.

Карановић подсећа да пуноправна чланица НАТО-а не може да постане земља која има нерешено питање граница, а да Косово не признају ни поједине чланице алијансе. Он додаје да ове жеље које спроводе трупе НАТО-а на територији КиМ имају за циљ јачање ове организације у региону, али и јачање косовских безбедносних снага (КБС) које су њихов савезник и партнер на терену. „Србија као отворена држава има сарадњу са свима, док 'Косово' мора да буде под турском палицом и у обавези је да прибавља нове доказе постојања, па и тако што ће њихове оружане снаге да учествују у НАТО вежбама. То је само још један начин на који Запад покушава да ојача своје чедо“, наглашава наш саговорник.

Све ово указује да западне земље убрзаним корацима желе да реше питање Косова и Метохије, и то путем активирања „НАТО компоненте“ јер је мало извесно да могу доћи до чланства у УН, или неке друге универзалне међународне организације. Владислав Јовановић подсећа и на недавно лансирање тезе да дијалог Београда и Приштине мора да буде завршен за два-три месеца или до фебруара наредне године, иако није сигурно ни да ли ће доћи до пуне обнове дијалога. И то је, како додаје, једна врста притиска јер нам стављају до знања да они не очекују да саботирамо или развучимо овај процес, већ да схватимо да је Запад озбиљан и да можемо имати само штету ако и даље будемо пружали отпор. Јовановић додаје да је то платформа Запада. „Требало би да одговоримо нашем платформом која ће указивати на правне и необориве чињенице које нам иду у прилог. То би разјарило западне земље, али би их ставило у одбрамбени положај. Не би више имали онај ветар у леђа и променио би се агресивни став према нама“, додаје наш саговорник.

Јелена Попадић
Извор: Политика

Из ратног дневника генерал-пуковника Небојше Павковића

ПРАВОВРЕМЕНА ОДЛУКА

Пре наређења Штаба Врховне команде кренуло се у дисперзивно расељавање ратних материјалних резерви из мирнодопских на импровизоване ратне локације. Опремањем нарочитих возила, јединице намењене одржавању непрекидности веза командовања могле су да замене стационарна чворишта везе.

До почетка агресије, успели смо да раселимо око 98,80% од укупно имајућих количина: око 16.400 тона убојних средстава; 19.000 тона погонског горива; 800 тона пратећих погонских средстава; 9.000 тона резервних делова, репро и потрошног материјала, акумулатора и гума; 4.900 тона артикала хране и потрошног материјала; 550 тона лекова и санитетског материјала.

Средства су расељена на 262 локације. Дневно је расељавано око 1.924 тона уз ангажовање 70-80 старешина, 500-600 војника, 100-120 различитих моторних возила и 20-30 виљушара.

Убојна средства расељена су на 33 локације, погонско гориво и пратећа погонска средства на 109, резервни делови и основна средства на 44, интендантска средства на 60, санитетска на 13 и ветеринарска средства на три локације.

Све локације су изван рејона распореда јединица, што је смањило осетљивост на дејства НАТО-а. У односу на мирнодопски размештај ратних материјалних резерви, број локација је повећан за 8,5 пута и на тај начин постигнут растресит распоред.

У току расељавања нису могле бити испоштоване све норме које се односе на правила смештаја. Коришћени су објекти који не задовољавају све услове пиротехничке и противпожарне безбедности, без грудобрана и громобранске инсталације. Капацитети на територији нису били припремљени, нити је посебно дефинисана њихова улога у току рата, са становишта обавезе да прихвате и сместе ратне материјалне резерве. Органи локалне самоуправе нису располагали поузданим подацима о смештајним капацитетима код радних организација, приватних лица и бензинских станица.

За превозење материјалних средстава коришћена су углавном возила из пописног фонда, а за убојна средства и гориво коришћени су вагони и ауто-цистерне. Одлучио сам да вагоне са погонским горивом и експлозивним материјалом распоредимо, појединачно, на споредним колосецима мањих станица и у тунелима на прузи Ниш-Књажевац-Зајечар. У завршној фази евакуације мобилисани су и транспортни капацитети на територији. Локалне самоуправе су схватиле своју обавезу, прихватиле захтеве јединица и ставиле на располагање све расположиве капацитете, смештајне и транспортне. Неки су и сами учествовали у расељавању и евакуацији резерви. И оперативни састави Треће

1 НАТО је упорно разарао цивилне објекте

армије, Приштинског и Нишког корпуса, вршили су расељавање својих резерви. Приштински корпус је, и поред свакодневних сукоба са ШТС, и под претњама бомбардовањем, правовремено извршио дисперзију ратних материјалних резерви на 36 локација.

Паралелно са извршењем расељавања, вршено је и снабдевање јединица у простору. С обзиром на повећање захтева јединица и попуну преко норме, овај обиман задатак је додатно оптерећивао ангажоване снаге и средства позадинских база и јединица.

Све ово испуњавало ме је поносом. Проценио сам да ће планери агресије на СР Југославију бити разочарани када буду сазнали да, осим празних магацина и зграда, нису уништили ратне материјалне резерве.

Електронска карта

Дежурни официр на Командном месту Приштинског корпуса пренео је поруку генерал-мајора Лазаревића да дођем у Оперативну салу, у подруму зграде Команде Приштинског корпуса, два нивоа испод улаза у зграду Команде. Док сам силизио степеницама кроз главу ми је прошла мисао, шта ми још радимо овде, када се зграда Команде Приштинског корпуса сигурно налази на списку НАТО циљева? Сетио сам се објашњења генерала

Лазаревића од синоћ да су инжењери практично променили облик и контуре објекта и да сада није препознатљива за крстареће ракете. Међутим, то ми није уливало сигурност. Зато сам га питао када мисли да напусти зграду Команде. Одговорио је: „У току сутрашњег дана. Извршене су све припреме“.

У Оперативној сали су већ чекали оперативци и оператори на системима. Тек што смо заузели места, „улетео“ је дежурни Оперативног центра, потпуковник Тешовић, и сав задихан рекао: „Господине генерале, из Оперативног центра РВ и ПВО/ 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО, јављено је да из правца Ђаковице, према нама лете три крстарећа пројектила. Предлажем да хитно напустите зграду“.

Питао сам га када је примио упозорење. Одговорио је „пре 3-4 минута“ и пружио ми папир. Одговорио сам да су пројектили већ требало да стигну до нас и да је сада касно за премештање. Нисам ни помислио на последице. Да су ти пројектили заиста били упућени на зграду Команде Приштинског корпуса, све би било касно.

Погледао сам папир и видео да је то телеграм из Оперативног центра Команде РВ и ПВО. У њему је писало да са простора Македоније и Бугарске према Космету долази око 60 до 80

авиона. У том тренутку изнад нас чуо се карактеристичан звук за лет крстарећих пројектила. Проценио сам да нису усмерени према Команди Приштинског корпуса и да су нас прелетели и отишли на север.

„Ова три нису за нас, одоше даље“, прокоментарисао је Лазаревић.

„Ови су нас прелетели, али јављају нам из Команде РВ и ПВО да нам долази једна већа група из Македоније и Бугарске“, одговорио сам Лазаревићу и упозорио да што пре почнемо са радом.

Док је оператор листао секције топографских карата на екрану монитора, размишљао сам како смо сви одахнули када су пројектили прелетели преко наших глава. Знао сам да су упућени некој јединици. Било ми је неугодно како смо ми задовољни што нису упућени нама, већ тамо неком другом, као да тај неко други није наш

су учртане све јединице Треће армије и унети подаци, важни за доношење брзих одлука и за командовање.

Проценио сам да, уколико будемо добијали од Оперативног центра ГШ ВЈ информације о координатама циљева које НАТО авијација има намеру да гађа, можемо врло брзо да откријемо о којој се јединици ради и да предузмемо мере да ту јединицу померимо на другу локацију.

Направљен је План померања јединица у зони Приштинског корпуса у оквиру својих рејона одбране. По том плану, свака јединица имала је: основне и резервне положаје, основне и резервне очекујуће рејоне, рејоне за максималну заштиту, лажне положаје и рејоне лажних мета. План је предвиђао да се, када се добију координате циља, брзо изврши промена рејона или положаја, по предвиђеном сигналу. То је подразумевало померање и

„ротирање“ и других јединица које су биле у близини јединице-мете.

Да би све функционисало, поред координата циљева, требало је обезбедити сигурну и непрекидну везу у систему командовања. За то се побринуо генерал Лазаревић и начелник везе Армије, пуковник Јанковић, и све јединице везе Армије, предвођене 319. пуком везе.

На небу изнад нас нису се чули авиони, ко-

ји би могли бити у саставу те велике групе, па сам помислио да су отишли према централном делу Србије.

„Могуће је да НАТО симулира налет авиона да би наше ПВО системе стално држао у готовости“, прокоментарисао је мајор Митровић. Питао сам да ми објасни како се то технички реализује. Објаснио је да симулирају силуете авиона, које пуштају у етар, а наши радарски системи на екранима добијају одраз као да су авиони у ваздуху. Питао сам да ли то значи да све што наши радарски „виде“ није тачно и да НАТО може да симулира налете авиона 24 часа и тако држи наше системе и посаде ПВО у сталној мобилности. Потврдио је да постоји таква могућност.

„Па то је опасно, јер ће нас непрекидно исцрпљивати. Да ли постоји нека „цака“ да се разликује симулација од правих авиона“, питао сам даље.

„Постоји начин да се то открије, али је, нажалост, тада касно да се нешто предузме. Ако је симулација, онда се по времену долета може утврдити да ли је најава лажна, јер нема авиона. Али ако авиони дођу, а ми нисмо спремни, све је касно“, одговорио је на ово питање Лазаревић.

Извор свих неопходних података

На екрану рачунара су секције карата Пећи, Ђаковице, Србице и Истока, на којима је учртан распоред 125. моторизоване бригаде и 7. пешадијске бригаде.

„Да видимо како то функционише. Покажите противоклопни дивизион 125. моторизоване бригаде“, поставио сам захтев оператору. Пронашао је јединицу, показао распоред и издиктирао састав који има: противоклопне топове Т-12 100 мм и противоклопне ракете, носеће и преносне варијанте.

Тражио сам додатне податке о бројном стању противоклопних средстава, могућностима јединице у противоклопној борби, времену потребном да се изврши премештај целог дивизиона и по батеријама и податке о путевима на правцима употребе. Оператор је све то пронашао и прочитао. На крају сам покушао да пронађем неки податак за који сам претпоставио да није био у рачунару: „Покажите имена команданата и заменика, дивизиона и батерија“.

Добио сам одговор и на ова питања. Затим сам тражио да добијем податке о распореду и бројном стању ШТС Оперативне зоне „Дукађини“. Када сам добио те податке више нисам знао шта да питам. Генерал Лазаревић се задовољно смешио.

Затим сам тражио да оператор припреми неколико координата у односу на секције карата. Када је оператор укуцао припремљене координате, на екрану се променила ситуација и појавио се маркер-крстић. Он је показао позицију унетих координата. Видео сам рејон, јужно од Клине, у Гребничкој клисури, код села Волујак.

„Шта се ту налази?“, питао сам.

„Ту је размештена Борбена група 125. моторизоване бригаде и батерија ПВО“, одговорио је оператор.

„Колико је времена предвиђено за њено измештање и који је нови рејон?“, било је следеће питање.

„Двадесет минута“, одговорио је оператор, „у рејону села Душник, јужно од Клине за 300-400 метара“, одговорио је.

Одлучио сам да проверим да ли су на карти унети подаци о комуникацијама и објектима на њима.

„Дај податке о мостовима и тунелима, на деоници од Рашке до Косовске Митровице.“

Мајор Митровић је пронашао Косовску Митровицу и комуникацију до Рашке, а затим је редом наводио маркер на мостове и тунеле дуж комуникације. Код сваког објекта појавили су се подаци о том објекту. Код мостова: врста материјала, дужина, носивост, распон стубова, могућност обилаaska и др. Код тунела, дужина и висина.

Било ми је довољно све што сам видео. Похвалио сам пројекат и закључио да ће нам карта омогућити да брзо проналазимо локације које авијација намерава да гађа и да обавештавамо јединице о времену премештања са једног на други положај.

Тешко би ко могао претпоставити да је командно место Приштинског корпуса било у хотелу „Гранд“

и као да не знамо да ће страдати неко други.

Гледајући у екран рачунара сетио сам се показне вежбе коју је Сектор за везу и електронска и противелектронска дејства ГШ ВЈ изводио 1997. године у Приштини, у организацији Треће армије и Приштинског корпуса. Тада сам, као оперативац, демонстрирао примену електронске карте и Глобалног позиционог система у склопу пројекта „Командно-информациони систем у ВЈ“ (КИС).

План померања јединица

Том приликом сам научио да на рачунару инсталирам карту зоне одговорности Треће армије и Приштинског корпуса и да учртавам распоред свих јединица на карти. То смо стручно звали „Електронска карта“. Она је омогућавала да се брзо изврши преглед распореда свих јединица и, што је најважније, добију сви подаци о бројној величини јединице, средствима ојачања, ватреним могућностима, становништву, инфраструктури зоне, комуникацијама, мостовима итд.

Захваљујући нашим оператерима, а пре свега мајору Митровићу, на време је израђена електронска карта и у њу

Наши војници у једној од акција

Непрекидна заштита јединица

Генерал Лазаревић је поновио да ће карта функционисати и бити од велике помоћи само ако функционишу везе командовања и ако на време добијамо координате циљева.

Одговорио сам да је он најбољи везиста кога знам у ВЈ и да очекујем да ће обезбедити стабилне и непрекидне везе на свим нивоима командовања. Начелник везе, пуковник Јанковић, изнео је мишљење ће све зависити од интензитета и начина дејства НАТО, који је већ почео да гађа стационарна чворишта везе. Одговорио сам да знам да Лазаревић има решења и у случају да буду уништена стационарна чворишта везе и подсетио да је свој изум „непрекидност веза“ демонстрирао на једној показној вежби у Нишу када је био командант 319. пука везе. Он је извршио подешавање 15-20 возила везе и у њих уградио све уређаје који се налазе на стационарном центру везе и радио релејним чвориштим везе.

Даља објашњења даје Лазаревић. То омогућава да се у случају уништења стационарних чворишта са тим возилима поседну положаји у непосредној близини уништених објеката, да преузму њихову функцију и обезбеде проток веза. Тиме се обезбеђује непрекидност веза у Армији, према потчињеним јединицама и према ГШ ВЈ.

По повратку на Командно место, у 1530 часова, генерал-мајор Ђаковић доноси пошту за потпис. Међу доку-

ментима је „Наређење за предузимање мера на заштиту јединица од најављеног масовног дејства НАТО-а у току дана“. Јединице су већ знале шта треба да предузму и увежбане су за брзо премештање, али сам желео да их још једном упозорим на будност и дисциплину у овим тешким тренуцима.

Наређењем је регулисано да све јединице, а посебно оклопно-механизоване, у циљу заштите од масовних удара НАТО, у току 25. марта 1999. године, после пада мрака, до 20.00 часова, изврше премештање јединица на друге положаје и да обезбеде растресит распоред.

У другом наређењу је упозорење да ће НАТО у наредна 2-3 дана, до 27. марта 1999. године, наставити интензивна дејства из ваздушног простора и да ће истовремено ватреним ударима по-

кушати да подржи нападе ШТС из Македоније и Албаније, у циљу стварања коридора на појединим правцима за ангажовање копнених снага. Наредио сам: да извиђачке јединице на граничној линији наставе са извиђањем праваца који изводе из ових суседних земаља; да се настави са запрецавањем положаја одбране и тенкопроходних праваца и припреме за рушење планираних објеката на комуникацијама; да јединице ПВО буду и даље у сталној готовости за дејство по крстарећим ракетама и да поставе заседна оруђа на правцима долета авијације; да се догради ватрени систем на читавој дубини одбране, међупросторима и боковима; да до 27. марта 1999. године све јединице издају прецизне задатке и довести; да се организује садејство са суседима; да се формирају резерве за интервенцију и брзо затварање угрожених праваца; да се покрети и маневри јединица врше само ноћу и у условима ограничене видљивости; да се редовно врши информисање јединица о стању на терену; да се захтева крајње дисциплиновано понашање појединаца и јединица.

Потрага за локаторима

Трећим наређењем регулисан је претрес просторија у којима су боравили чланови Мисије ОЕБС-а, у циљу проналажења „локатора“, које су они остављали. На основу сигнала које „локатори“ емитују, НАТО авијација је у могућности да гађа те објекте и рејоне. Наведен је пример Касарне

„Кнез Лазар“ у Гњилану и просторије предузећа „Биначка Морава“, у којима је била смештена Мисија ОЕБС-а, где су пронађени „локатори“. Наређено је да јединице хитно изврше преглед свих просторија и објеката у којима су боравили верификатори Мисије.

Од 13.30 часова авијација је гађала лажне положаје 78. моторизоване бригаде Нишког корпуса, у рејонима села Свињиште, Боровац, и Самољница, у захвату комуникације Прешево-Бујановац-Врање.

Од 14.45 часова НАТО авијација, поново је са два навођена пројектила гађала Стационарни центар везе „Мокра гора“.

Због најављеног масовног бомбардовања циљева на Косову и Метохији, наредио сам Лазаревићу да одмах напусти зграду Команде Приштинског корпуса и да пређе на Командно место у селу Кишница, а да у Приштини формира помоћно командно место за размену поште и прихват екипа и делегација које су долазиле на Косово и Метохију. Генерал Лазаревић је предложио да то буде простор испод хотела „Гранд“. Отишли смо да погледамо ту локацију и прихватио сам да се у подруму хотела „Гранд“, у центру Приштине, опреме просторије за рад Команде, експедиције и информативног центра.

Наредио сам да се изврши „изолација“ ових просторија од осталих у хотелу које су користили редовни гости, највише новинари и велики број телевизијских и радио-станица.

Локација је, по процени, била најбезбеднија јер командантима НАТО-а неће пасти на памет, да смо толико „дрски“ да командно место распоредимо у хотелу у центру Приштине.

Наредио сам Лазаревићу да предузме мере да се сачува тајност ове локације, да инжењеријске јединице маскирају прилазе и улаз у хотел, а да јединице војне полиције неприметно заузму положаје са којих могу успешно да обезбеђују прилазе.

Генерал Лазаревић је упозорио да ће највећи проблем бити каблови за уређаје везе и информатике. Каже да ће сви каблови, који ће бити уведени у хотел, у пречнику имати један метар.

Док смо обилазили просторије, Ђаковић ми је пренео поруку да са генералом Лазаревићем дођем у село Чаглавицу, у мотел, на заједнички састанак са старешинама МУП-а и челних људи Привременог Извршног већа Косово и Метохије, ради размене информација и података о активностима и одржавања везе.

Док смо чекали време за полазак у Чаглавицу, разговарао сам са Лазаревићем и осталим сарадницима о активностима за сутрашњи дан. Наредио сам Ђаковићу да припреми наређење у коме треба регулисати даље поступање команди и јединица у случају да НАТО настави са још масовнијим ударима по Косову и Метохији и југу Србије, око Прешева и Подујева.

(Наставља се)

Односи Србије и Црне Горе
имали су успоне и падове током векова

ЗАВАДА МЕЂУ ДИНАСТИЈАМА, НИКАД МЕЂУ НАРОДОМ

Књаз Никола мењао политику, али није правио црногорску нацију и цркву

Ко смо, одакле долазимо, куда идемо питања су која, као измаглица, лебде над реком људске историје. Сваки човек и сваки народ, у свом цивилизацијском ходу, изнова и изнова морају да одговарају на питања, на које одговора нема изузев - у тражењу одговора. И где почиње историја, ако не у свести да овај свет није наш - позајмили смо га од предака, дугујемо га потомцима. И сходно реченом, где почиње историја за неке наше савременике у Црној Гори?

Да ли ових година, када су председнику ове државе Милу Ђукановићу пуна уста „великосрпских интереса“ од којих се треба бранити, „великосрпских идеолога“, „великосрпског национализма“, „великосрпског пројекта“, када тврди да „поново присуствујемо једној експанзионистичкој политици Србије према Црној Гори“, а да „наши односи никада нису били на нижој разини“? Или пре тридесетак година, када је говорио „Црногорци су поносни на српско порекло и црногорску државност, на славну историју српског народа. Зато и верујемо у заједничку будућност и просперитет“.

У славној историји српског народа у Србији и Црној Гори бивали су међусобни односи и на „нижим разинама“. И књаз Никола је мењао политику према Србији, али не зато што је хтео да ствара црногорску нацију, црногорску цркву, да негира аманет владике Рада Петровића Његоша на самртној постељи, да се ради на слози и уједињењу васцелог српства. „Ниске разине“ у односима две државе имале су искључиво династички карактер и личну суревњивост, чак и мржњу између Петровића и Карађорђевића.

То није промакло ни посланику на цетињском двору, барону Гизлу, који је у својим успоменама записао: „За нас, Аустријанце, много је значило супарништво између Србије и Црне Горе. Али, оно није имало корене у народу; оно је било горе, у редовима књажевске породице и најближих њених присталица, тамо је мржња противу династије Карађорђевић била нескривена. Чак ни пепео жене краља Петра и његове деце на Цетињу није остао, него је пренесен у Београд...“

Вест о убиству краља Александра Обреновића стигла је на Цетиње истог дана. Међу народом није било дилеме ко ће доћи на српски престо: „Господар, нико други“. Велико разочарање завладало је Црном Гором када је за краља Србије проглашен кнез Петар Карађорђевић. И Никола се тешко мирио са овом чињеницом. Његов ађутант Симо Поповић, забележио је у својим мемоарима: „Био је страшно погођен том вешћу: примивши телеграм, помодрио је у лицу, депешу стискао у шаку и бацио је; успут за дуго није ријеч проговорио...“

У спољној политици књаз Никола је

Песник Никола и
кнегиња Милена

Деда и унук,
Никола
и Александар

Фото Архив

вешто маневрисао између Русије, Аустрије и Италије.

Повезао се са европским дворovima удајом својих кћери и женидбом синова. Кћерке, Милицу и Стану, удао је за велике кнежеве руске, блиске царској породици Романов и тиме учврстио везе са Русијом; трећу ћерку Јелену је удао за италијанског краља Виктора Емануела. Кнегињу Ксенију покушавао је да уда за бугарског краља Фердинанда. Најстаријег сина, кнеза Данила, који је био и престолонаследник, оженио је немачком принцезом, кнегињом Милицом, рођеном Мекленбург, а средњег сина, кнеза Мирка, Српкињом Наталијом Константиновић, која је била у блиском сродству са Обреновићима.

Своје планове је градио према тренутним политичким односима у Европи. Разрадио је две основне стратегије - уједињење са Србијом на челу са династијом Петровић, или опстанак самосталне Црне Го-

ре која би се проширила деловима Босне и Херцеговине, Далмације и Албаније.

Његове претензије на српски престо биле су сасвим логичне. Био је народни војник и вођа, песник и драмски писац. Истовремено доброћудан и горштакчи лукав. У политици је био самоуверен, маштовит и неухватљив. По интелектуалним способностима и државничком искуству надмашивао је зета Петра Карађорђевића.

Заоштравање односа на релацији Цетиње - Београд почело је када је у Црној Гори донет први устав и одржани избори за Скупштину. Последица наговештаја првих демократских корака била је стварање опозиције која је тражила веће политичке слободе и ограничавање књажеве моћи. На њеном челу су били углавном млади људи који су се школовали у Београду и Србији.

Народна скупштина Црне Горе већином гласова одлучила је 10. децембра 1906. у

Краљ Никола код Скадра

Крунисање Николе Петровића

Владином дому на Цетињу, да њен званичан назив буде „Српска народна скупштина Књажевине Црне Горе“. Два дана касније књаз Никола упутио је писмо председнику Скупштине Шаку Петровићу Његошу: „Разумио сам да је наша Скупштина

ријешила назвати се Српско-црногорска народна скупштина. Ја противу тога немам ништа... Већ када је скупштина себи дала ову титулу, што иста заборави мене с предлогом на владу да се и ја прозовем 'Ми по милости божјој књаз и господар српско-црногорски', јер иначе, остајући на само црногорски, излази некако да смо у несугласици Скупштина и ја, што у ствари, Богу хвала, нијесмо.“

У националној политици постојале су тада само две нијансе: унионисти и радикали. Први су тражили унију, уз опстанак обе династије, а други су били за потпуно уједињење обе српске државе. Књаз Никола, који је до тада имао апсолутну власт, тешко се мирио са буђењем демократије. Говорио је: „Парламенат за Црну Гору, то је исувише опуштена узда за коња још необученог.“ Тако није мислила црногорска омладина, тражили су парламентарну владавину и општа политичка права. Те њихове идеје почињу да продиру у народ.

Схвативши да је враг однео шалу, књаз почиње са прогоном и хапшењем. Некако у то време код неколицине студената су пронађене бомбе. То је Николи добродошло да се обрачуна са опозицијом која је

постајала све бучнија. Долази до масовног хапшења и на Цетињу је у октобру 1907. године одржано велико суђење названо „бомбашка афера“. Осуђено је 50 људи, од којих петорица на смрт. Крунски сведок на овом суђењу је био Ђорђе Насић, за кога је доцније установљено да је био аустријски провокатор и агент. Он је оптужио Николу Пашића и српски краљевски двор као главне инспираторе за ову заверу. Да је ово био монтирани процес, можда најбоље сведочи податак да су четворица оптужених, који су избегли у Аустроугарску и којима је суђено у Котору, ослобођени.

Књаз је „бомбашку аферу“ искористио да оптужи званичну Србију за њено наводно мешање у унутрашње ствари Црне Горе и прекинуо је дипломатске односе са Београдом. Годиш дана касније када долази до анексионе кризе, прикључења Босне и Херцеговине Аустроугарској, влада чини гест помирења - прелази преко тешких оптужби и несугласица „пружајући братску руку“. Међутим, ово братско помирење је било кратког века. У јесен 1909. долази поново до погоршања односа између Цетиња и Београда. Разлог је овог пута био побуна Васојевића у којој је књаз Никола опет видео прсте званичне Србије. Главни доказ за овакав став је био то што је један од побуњеника завршио под-официрску школу у Србији. Од 160 особа којима се судило у Колашину, на смртну казну је осуђено 11 завереника.

Са Цетиња се упућује ултиматум да се црногорски емигранти протерају из Србије и да београдска штампа престане да пише о колашинском процесу. У јануару 1910. године књаз Никола је тражио од српског посланика Петковића на Цетињу: „или Пашић, или емигранти из Србије“. У извештају који је послао влади у Београду Петковић пише: „У том моменту извадио је револвер иза појаса, бацрио га на сто и саопштио ми да је наредио министрима да више не комуницирају са мном као послаником... При томе се вехементно понашао, говорећи с висине о Србији... Мени Србија не треба, али ја се за њу увек борим и чувам је као добар Србин. Она може да буде разграбљена за осам дана, а мени никад ништа не може. Ја сам у стању да ратујем, ја могу, ако устреба и целу Европу да повучем.“

За разлику од свог књаза који је у Србији видео узрок побуне Васојевића, његов министар правосудја и спољних послова Лазар Томановић, о колашинској афери у својим мемоарима је записао: „Колашинска афера је последица неуспјеха бомбашке афере, упорни подземни рад Беча“.

Адам Прибићевић је у листу „Српско коло“ од 9. децембра 1909. године писао о смртним казнама на суђењу у Колашину: „Али нека буде увјерен стари тиранин, да ће крв оне петорице пасти на њега и дјецу његову. И Обреновићи су у Србији стријељали, али су дочекали да и њих стријељају. Било је и руских и француских и енглеских и других владара, који су вјешали и стријељали, али су и они дочекали страшну уру. Дочекаће је и он зајамачно... Сид, срамота и проклетство народног покриће успомени изрода српских што су дигли крваву руку на главе браће своје, јер хтједоше слободе и правде.“

Иван Миладиновић
Извор: Новости

ПРОТЕРИВАЊЕ ОПОЗИЦИОНАРА

Српска влада, да не би погоршавала иначе лоше односе, одлучила је да из Србије протера седморицу најистакнутијих опозиционара књазу Николи Петровићу на челу са Тодором Божовићем, Јованом Ђоновићем и Марком Даковићем. Остали су растурени по Србији да би се спречило њихово окупљање. Цетиње је изразило задовољство тим решењем, али нису престали захтеви да се забране листови у Београду који се критички писали о режиму у Црној Гори.

УН, Кукањац и Алија знали шта се спрема

Стежући у руци запис из нашег центра за прислушкивање, где се потврђује наређење Армији БиХ – напад на нашу војску, обратио сам се Кукањцу са жељом да му предам на руке доказ шта се спрема. Уместо тога, рекао ми је да наглас читам шта имам, додајући да „више нема никаквих тајни“.

Овако се трагичног 3. маја 1992. у Сарајеву и погибије 42 војника и официра ЈНА сећа пуковник Ратко Каталина, тада начелник безбедности Друге војне области у Сарајеву и Кукањчев помоћник за послове безбедности. У ексклузивној исповести за „Новости“, пуковник Каталина открива да је „јасно и гласно“ ишчитао наређење Армији БиХ под шифром „Босна 1“ да се колона ЈНА нападне и разоружа на свом путу и да нипошто не сме стићи у касарну Лукавица:

– На све то, Кукањац је рекао: „Па да, они само прете“, дајући затим Алији реч, који је казао да је он гаранција да се тако нешто не догоди. Мекензи је све време ћутао.

Каталина је тридесетак минута касније лежао насред Добровољачке, прострелен дум-дум метком у леђа. Његов заменик Бошко Михајловић, тик уз њега, био је мртав. О тих пола сата, између 18 и 19 часова, када се могла зауставити несрећа која је задешила војнике ЈНА у центру Сарајева, пуковник Каталина размишља пуних 29 година.

Мистерија нове истраге

Председник Народне скупштине РС Недељко Чубриловић рекао је да је невероватно да јавност и породице жртава три године од пресуде Уставног суда БиХ немају званичне информације о томе да ли је поново отворена истрага о злочину над војницима ЈНА у Добровољачкој. Он је истакао да незваничне потврде о томе да је истрага отворена постоје, али да се Тужилаштво никада јавно о томе није изјаснило, нити је до данас подигло оптужницу у предмету „Добровољачка“.

– Надао сам се да ће Кукањац после депеше ударили руком о сто и зауставити формирање колоне унутар Команде.

По изласку из канцеларије команданта отрчао је, сећа се сваког тренутка наш саговорник, у центар за прислушкивање и питао оператора да ли је генералу Аци Васиљевићу, тадашњем начелнику безбедности ЈНА у Београд, пренео депешу под ознаком „хитно“. Добио је потврдан одговор.

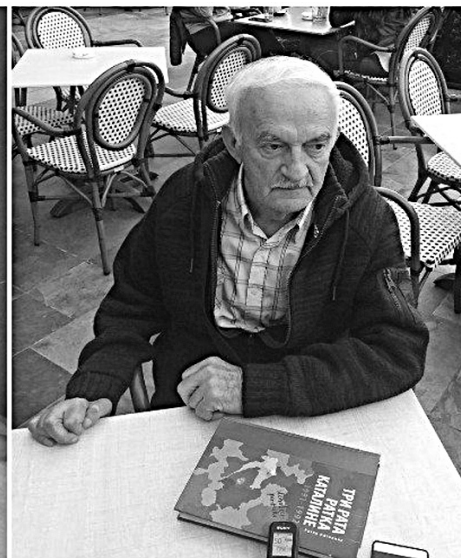
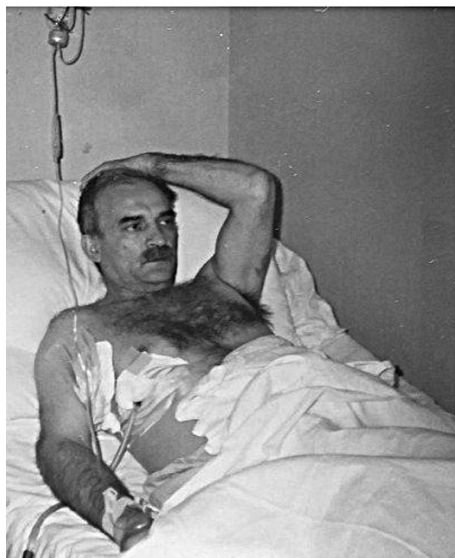
– Ништа се није догодило.

– Уместо свега командовано је људима да се укрцају у возила без икаквог припремног наређења, без икаквог борбеног упутства. Као глинене голубови, војници ЈНА послати су пред 15 јединица Армије БиХ. Пропуштено је првих 15 возила са Алијом, Кукањцем и Мекензијем, а онда је цистерна запречила улицу...

Изетбеговић и Кукањац седели су

ПУКОВНИК РАТКО КАТАЛИНА О МАСАКРУ У ДОБРОВОЉАЧКОЈ, МАЈА 1992.

Неких даведесетак минута пре него што је колона ЈНА кренула из Добровољачке улице, са управо пресретнутом депешом Армије БиХ, ушао сам у канцеларију генерала Милутина Кукањца, тадашњег команданта Друге војне области, који је седео са Алијом Изетбеговићем и шефом Унпрофора, генералом Луисом Мекензијем.

Ратко Каталина некад и сад

другом транспортеру УН, а у првом је био генерал Мекензи. План је био, сведочи наш саговорник, да трећи транспортер преузме генерала Кукањца на путу за касарну Лукавица када Изетбеговић са Скендерије скрене у зграду Председништва. Међутим, колона је стала после 150-200 метара запречена од гомиле људи „који су поздрављали председника“. Међу њима се појавио тада пуковник Армије БиХ Јован Дивјак.

– Изетбеговић је Дивјаку казао да пропусти колону, а Дивјак је одговорио да њега и Кукањца води у Председништво, а остале намерава да задржи – говори нам пуковник. – За то време успостављена је веза Изетбеговића са Ејупом Ганићем који је био у Председништву. На инсистирање Изетбеговића „Дивјак пушта колону. Појављује се и тадашњи министар полиције БиХ Алија Делимустафић, који се, поздрављајући све, обраћа окупљеним грађанима, речима: „Све је у реду!“

Кад је колона поново кренула, Алија се, каже пуковник Каталина, обратио Кукањцу: „Сад сте видели да нисам ја

командант те војске!“ Одмах затим, преко радио-везе се, сведочи нам, чује упозорење из Штаба за руковођење акцијом Армије БиХ: „Центар говори... нико не смеје проћи... само возила Унпрофора... наређење, сачекајте сви, свим јединицама извршна команда: Јуриш!“

ОДЛУКА

Уставни суд БиХ је 17. јануара 2018. године прихватио апелације Богдане Томовић, мајке Здравка Томовића, и Гордане Гвозденовић, сестре Обрада Гвозденовића, војника ЈНА који су убијени у Добровољачкој улици у Сарајеву, и наложио Тужилаштву БиХ да у року од три месеца одговори на приговоре породица Томовић и Гвозденовић, и да се изјасни због чега је истрага у случају „Добровољачка“ стопирана одлуком некадашњег међународног тужиоца Џуда Романа 2012. године.

Кукањац и Изетбеговић у транспортеру Унпрофора / Фото Приватна архива

Трећег маја 1992. у Сарајеву погинула 42 војника и официра ЈНА

Општи напад на војску ЈНА је почео када је Алија већ приспео у Председништво БиХ. Изетбеговић је могао и имао времена да спречи најгоре. Немам сумњу у том, он је лично стајао иза тог масакра - уверен је наш саговорник. - Сви су учествовали у тој кланци недужних војника, у уској Добровољачкој појавила се маса нападача, поред ТО БиХ, ту су били и „Патриотска лига“, МУП-овци, „Зелене беретке“, некаква „Босна“ и маса разних „слободних стрелаца“ као што су Јуке, Цаце, Шеве, Ћеле и други. Они су се просто утркивали, ко ће више зла нанети припадницима Друге војне области. Ту су били и Јован Дивјак и Пушина, а појавио се и зет Алије Изетбеговића. Сви главни преговарачи били су на сигурном.

Последње упозорење

- Чекајући полазак колоне, са неким старешинама (Салапура, Живковић,...) отишао сам до оградe и капије касарне. Уочили смо аутобус који је, очигледно био спреман да нам запречи пут. Просто је „висио“ над касарном и, вероватно је био пун експлозива. Приметили смо наоружане припаднике „Зелених беретки“ како се склањају са улице и скривају између оближњих зграда. Са овим сазнањима, упознат је и Кукањац. Док је излазио из зграде команде са Алијом и његовом пратњом само је окренуо главу од нас - тврди Каталина.

На предњем делу колоне, после одсецања ватрогасном цистерном, прво је нападнуто санитарско возило и убијен пуковник др Будимир Радуловић, начелник санитета.

- Покушао је, пре него што ће стра-

дати, да убеди нападаче да су они лекари... Убијен је из непосредне близине, рафалом у главу, баш као и пуковник Миро Сокић и медицинска сестра Нормела Шуко. Поред њих, рањени су пуковници Мића Пантелић, Душан Ковачевић. Убијен је затим и пуковник Градимир Петровић, начелник техничке службе, „зелене беретке“ су потпуковника Бошка Јованића испребијале кундацима, пуцали му у леђа и мртвог га убацили у кабину возила - говори, готово у даху пуковник Каталина.

Према сведочењу нашег саговорника, у задњем делу колоне у „кадету“ су били пуковници Енес Тасо и Јосип Ивановић, затим војник, возач Здравко Томовић и грађанско лице у ЈНА Иванка Станков. Иза њих је био оклопни транспортер УН са Швеђанима који је требао да обезбеђује колону до Лукавице. Транспортер се, каже нам Каталина, окренуо и побегао када је на хаубу опела скочио наоружани човек и сасуо рафале у ње. Погиנוу је возач Томовић, Тасо је тешко рањен, а Иванка и пуковник Ивановић су прошли са лакшим оштећењима.

- У мене и Бошка Михаиловића, негде на средини колоне, пуцао је, по свему судећи, Заим Заги Бацковић. Пуковнику Михајловићу, зликовац је сасуо метак у потиљак јер се овај побунио што мене туче док лежим на стомаку. Метак у леђа направио ме инвалидом. Гледао сам у магновију како неке скидају до пола голе, неким су поскидали и панталоне и чизме и туку, туку их све редом.

Наш саговорник је, каже нам, сигуран да је основна грешка код довођења Алије Изетбеговића у Команду ЈНА била што је генерал Кукањац у објект пропусио и Јусуфа Пушину, екстремног помоћника Алије Делимустафића, да види свог председника. О чему га је Пушина информисао, нико не зна.

Наредба: у колони све палити

Пуковник Каталина сведочи да је, када је напад на колону почео, највише команди из штаба преносио Заим Бацковић Заги.

Он се већ у току припрема за напад оглашавао радио-везом - „Порука од Загија, наређење од Загија за све јединице. Сва покретна возила непријатеља уништити. Припремите запаљиве смјесе и све палити“.

Д. Вујичић
Извор: Новости

Адмирал флоте Бранко Мамула прославио 100. рођендан

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН ОДБРАНИ ЗЕМЉЕ

Како јављају подгоричке *Вијести* адмирал Мамула 100. рођендан је прославио скромно у породичном кругу у Тивту где са супругом Мирјаном Јакелић Мамула, живи последњих двадесетак година.

Адмирал флоте Бранко Мамула спада у најмаркантније фигуре које су убележиле Титову Југославију. Од самих почетака учествовао је у борби против НДХ, усташа и нацистичког окупатора, у чему је са партизанском морнарицом дао значајан допринос. У послератном периоду своје знање и стручност искористио је за подизање ЈНА у једну од најопремљенијих војски у Европи. Значај је и по томе што је у својим радовима оставио значајан опус на тему доктринарне употребе морнарице у рату на мору, али и развоју општенародне одбране и друштвене самозаштите.

Адмирал Мамула се због своје војничке дисциплине и огромног ерудитског знања уздигао веома брзо у војној хијерархији. Пред Титову смрт постао је начелник Генералштаба, а касније и савезни секретар за народну одбрану и на тој функцији је остао све до маја 1988. године, када га је наследио сад покојни генерал армије Вељко Кадиевић.

У време командовања адмирала Мамуле у наоружање ЈНА ушли су велики патролни бродови (ракетне фрегате) и ракетне топовњаче. Подморничка флота је била најјача на Јадрану. У копнену војску су примљени први примерци домаћег тенка М-84, плејада ракетно-артиљеријског наоружања, а у авијацију стигли су нови ловци МиГ-29, школско-борбени супергалеб Г-4...

Како јављају подгоричке *Вијести* адмирал Мамула 100. рођендан је прославио скромно у породичном кругу у Тивту где данас супругом Мирјаном Јакелић Мамула, живи последњих двадесетак година.

„Угледном бившем југословенском високом званичнику стигле су бројне честитке, међу којима и УБНОР-а чији је Мамула почасни члан, бројних поштовалаца традиција Југословенске ратне морнарице коју је он изградио, из свих држава насталих на простору бивше СФРЈ, као и од градоначелника Тивта Жељка Комненовића“, пишу подгоричке Вијести.

Бранко Мамула рођен је 30. маја 1921. у селу Славско Поље у општини Вргинмост на Кордуну у Хрватској. Породица Мамула је српског порекла, која има дугу традицију живота на просторима некадашње Војне Крајине.

Медији су тврдили да је Бранко Мамула је иначе далеки потомак барона Лазара Мамуле (1795-1868), аустријског намесника за Далмацију, који је на острву код Превлаке на улазу у Бок Которску изградио тврђаву „Мамула“ која је по њему добила име. Медији су спекулисали и да је предак Бранка Мамуле остварио брилијантну војну каријеру. Пре Лазара и Бранка био је и Стефан Мамула који се истакао у Наполеоновим ратовима као командант „Крајишког батаљона“ и Илирској провинцији којом је управљао Наполеон.

Млади Бранко Мамула основну школу завршио је у родном селу Славско Поље, да би школовање наставио у Реалној гимназији у Глини, где је завршио четири разреда, а онда школовање наставио на Трговачкој академији у Карловцу.

Вртлог Другог светског рата утицао је на породицу Мамула, као и на сав српски живаљ у Лици, Кордуну и Банији, посебно када је тај простор заузела Независна Држава Хрватска и усташки покрет који је почео одмах да спроводи зверске злочине над цивилима. Године 1942. усташе су му убили мајку, брата и две сестре. Као млад скојевац ушао је у Други светски рат већ на самом почетку - 1941. а члан Комунистичке партије постао је већ 1942. године. Био је политички комесар батаљона, бригаде, поморског обалског сектора и поморске команде северног Јадрана. У рату је зарадио

чин потпуковника. Носилац је Партизанске споменице 1941. Прошао је многе битке од почетка устанка у Хрватској 1941. до коначног ослобођења Југославије у мају 1945.

„Након рата, обављао је високе дужности у Флоти Југословенске ратне морнарице, односно Војнопоморском школском центру, као и Петој поморској зони ЈРМ која је контролисала северни Јадран. Обављао је потом дужности у Главној политичкој управи Министарства народне одбране, али је одбио захтев да преузме дужност начелника Управе државне безбедности за област Хрватског приморја и Истре и вратио се на високе војне дужности у Команди ЈРМ. Августа 1958. завршио је Вишу војнопоморску академију као први у рангу, а у јесен исте године послат је на даље једногодишње командно-штабно школовање у Велику Британију. Касније је завршио курс оператике у Ратној школи ЈНА у Београду и курс виших поморских официра при Морнаричком школском центру у Сплиту.

Три године је почетком шездесетих службовао у Судану на дужности војног саветника (у суштини незваничног начелника Генералштаба) у војсци тек ослобођене те републике у источној Африци. Након повратка у Југославију, обављао је бројне високе командне и штабне дужности у јединицама ЈРМ и ЈНА, те савезном Секретаријату за народну одбрану. Јуна 1979. постављен је на дужност начелника Генералштаба ЈНА на којој остаје до маја 1982. када је именован за савезног секретара (министра) за народну одбрану коју је обављао до пензионисања у највишем морнаричком чину – адмирал флоте, 1988. године.

Говори енглески и руски језик, а написао је више стручних књига из области вођења рата на мору: „Морнарице на великим и малим морима“, „Савремени свет и наша одбрана“, „Одбрана малих земаља“, као и књиге мемоарско-политичко-аналитичке садржине „Случај Југославија“ и „Рат у новом stoleћу“. Прошле године, у издању Српског народног вијећа из Загреба, уз подршку Уреда за људска права и права националних мањина Владе Републике Хрватске, изашла је и његова последња мемоарска књига, „Адмирал са Кордуна“.

Објављивао је научне радове у бројним домаћим и страним публикацијама, а амерички стручни морнарички часопис „US Navy Proceedings“ поделио му је годишњу награду за 1973. годину.

Адмирал Бранко Мамула носилац је 11 југословенских високих одликовања, те још десет других високих ордена којима су га одликовале Пољска, Судан, Италија, Француска, Индонезија, Непал, Тунис, Грчка, Аустрија и Јордан. Добитник је и више спомен-медаља у СФРЈ, СССР, Руској Федерацији и Црној Гори.“, пишу Вијести.

Извор: Курир.рс/А.М./Вијести

Извештај о раду Општинске организације у Суботици

ДЕЖУРНИ ДОБРОЧИНТЕЉИ

И поред великог броја чланова који је нажалост у вечност отишао прошле и ове године, а реч је о 25 војних пензионера, организација у Суботици опстаје и бави се важним проблемима, попут хуманитарне помоћи и свиме ониме што мучи тамошње припаднике шешир дивизије. Највећи проблем породицама задају проблеми у врзи са организацијом сахране, затим администрација на основу које супруге остварују мужевљево пензију, а онда тек друге ствари. Суботичка организација са Синошом Весићем на челу успешно преброђује препреке и потешкоће.

У последњих годину дана остварена је одлична сарадња са градским властима, па је издејствована још једна просторија за рад војних пензионера. Хуманитарном помоћи обухваћено је неколико угрожених породица војних пензионера. У сарадњи са Организацијом „Божјићно дете“ деци и унучадима чланова УВПС обезбеђено је око 60 пакетића, чиме су им улепшани божјићни и новогодишњи празници.

Старији чланови често имају проблеме који их жестоко тиште, у неким случајевима постоје и нарушени односи у оквиру породице, па војни пензионери своје последње дане проживљавају у самоћи и тешком здравственом стању.

Примера доброчинства указују да је војнопензионерска популација на правом путу да буде свакодневно на услузи својим члановима. Ево и једног карактеристичног примера. Наиме, приликом посете представника УВПС једној војној пензионерки, затечено је очајно стање. Бака (85) била је полупокретна, а живи са сином (65) потпуно слепим на оба ока, који пет година ништа није видео, а није имао ни решено здравствено осигу-

рање. Како су живели, хранили се, набављали основне животне потрештине, није баш било јасно. У року од само седам дана, председник Гро УВПС Суботице Синоша Весић ангажовањем, познанством, па и захваљујући срећним околностима, успео да реши операцију ока. Син је оперисан и прогледао је. Сада су многи проблеми утој породици решени.

Организација у Суботици успела је да преузме на себе обавезу да обавести чланове, а и породице преминулих чланова, о правима у којима су били зајимати. Уз помоћ адвоката многим је решен тзв. мали дуг, који се тицао усклађивања пензија за период од 2004. До 2007. године.

—Можемо слободно да се похвалимо да смо покренули укупно 157 предмета. Њих 156 решено је позитивним пресудама. На тај начин смо нашим члановима решили једну неправду. У кораку са новим временом у ери интернета и друштвених мрежа, наша организација је формирала и фејсбук профил, добила електронску адресу, а део чланова умрежен је и у вибер групу. Тиме смо олакшали комуникацију са члановима, напомиње Васић.

Нажалост прошле године није било окупљања због деловања смртоносног вируса. Ранијих година, уз музику и ручак обележаван је Дан ЈНА.

Организација УВПС у Суботици броји око 200 чланова, али око 80 одсто чланова је изнад 75 година живота. Приличан број војних пензионера слабо се и креће, излази, дружи. Управо из тог разлога Удружење и постоји, живи и покушава свакоме да помогне.

Много пута је реаговано у вези са читавањем здравствених књижица, решани су путни трошкови, одрађивана је администрација у вези са једнокретном новчаном помћи, како због тешког здравственог стања, тако и због тешке материјалне ситуације.

—Много тога Удружење чини и ради за своје чланове. Поносни смо на урађено. Велико хвала Главном одбору и председнику УВПС Љубомиру Драганцу на помоћи коју нам пружају, рекао нам је на крају разговора Синоша Васић.

Положени венци на Титовом споменику у Подгорици

КОМАНДАНТА ЧУВАЈУ ОД ЗАБОРАВА

Делегације СОБНОР-а Црне Горе 1941-1945 и ОБНОР-а Подгорица, Даниловград, Тузи и Зете, поводом 25. маја - Дана младости положили су вијенац на споменик Јосипу Броз у Титу у Подгорици.

Члан Управног одбора ОБНОР-а Подгорица Радивоје Здравковић истакао је да су се окупили на Титов рођен-

дан како би се поклонили маршалу, врховном команданту ЈНА, револуционеру, борцу за слободу и људско достојанство.

—Поводом Дана младости и рођендана Јосипу

Брозу, дошли смо код овог споменика да положимо цвијеће и поклонимо се сјенама бесмртног хероја, легенде југословенског народа, истакнутог државника, досљедног борца за социјализам, самоуправљање и понос наше борбе и револуције. Тито је био и својеврсни неимар, обновио је разорену Југославију. Градиле су уз пјесму радне бригаде, путеви и пруге, градиле порушене домовине, а радници обнављали и подизали нове фабрике и са пјесмом одлазили на посао — казао је Здравковић.

Он је истакао да се славио Дан младости, носила штафета, радило и клицало домовини.

Д. Љ.

Језик наш насусни

ДРАКОНСКЕ КАЗНЕ

Израз *драконска казна* (чешће у множини: драконске казне) веома је стар. Везује се за име атинског законодавца Дракона, који је према предању, живео у VII веку пре нове ере. Он је 621. године п.н.е. кодификовао низ закона који су се одликовали изузетном строгишћу. Говорило се да су „крвљу писани“, јер су готово за сваки преступ предвиђали смртну казну. Заstraшујућој строгиости и нечовечности тих закона још су више доприносили припадници високог аристократског слоја робовласника произвољним тумачењем њихових одредаба.

Стотину година касније Драконове законе укунуо је познати атински политичар и законодавац, један од седам грчких мудраца — Солон (630-560). Са тим је у Грчкој престало изрицање неодмерених и драстичних казни. Ипак, оне су остале запамћене за сва времена, заједно са Драконовим именом у изразу којим се означавају претерано строге законске санкције, које нису у сразмерне учињеном (не)делу.

Нажалост, драконских казни било је и после Дракона. Могло би се рећи да су многе одредбе познатог Душановог закона из XIV века, биле драконске. Посебно оне којима су несретним виновницима одсецали руке, „урезивали језик“, „смудили браде“ и сл.

Ипак, по строгиости и суровости Дракон је остао без премца у историји цивилизованог света, о чему сведочи и сам придев *драконски* који, у свим комбинацијама, значи: „претерано строг, неумољив, свиреп“. Тако се онда, поред драконске казне, говори данас и *драконски закони*, *драконске мере*, *драконски поступци* итд.

Здравко Зељковић

Из рада УВП Црне Горе

О СВЕМУ ПОМАЛО

Уз поштовање мјера заштите због ковида 19, Градски одбор УВП Подгорице одржао је прву овогодишњу сједницу, којој је присуствовао и председник Удружења војних пензионера Црне Горе Жељко Вукић.

На дневном реду била су бројна питања о којима се говорило, то јест како у отежаним условима, због епидемије, рјешавати битна питања пензионера.

Сједницу је отворио председник Градског одбора Радош Жугић, позвао присутне да се минутом ћутања одају почаст пензионерима преминулих од короне вируса. Затим је обавестио чланове Одбора о закључцима и задацима Управног одбора који су обавезујући за општинске организације, као што су: стамбена проблематика, обилазак и помоћ старим, болесним, изнемоглим и усамљеним, а угрожене предлагати за једнократну новчану помоћ.

У расправи по изнијетим закључцима и задацима посебан нагласак и интересовање је било како рјешавати стамбено питање 250 војних пензионера који су 30 година без крова над главом.

Војни пензионери су на стамбеном збрињавању код Министарства одбране. Међутим Министарство одбране за градњу станова нема новца, а не даје ни кредите. По бројним захтјевима Удружења, одговор је био: знамо, сагледаћемо...

У расправу се укључио председник Удружења Жељко Вукић који је говорио о сложености овог питања, као то да је недавно вођен разговор са Министарком одбране, која је обећала да ће детаљно анализирати и сагледати ово важно неријешено питање војних пензионера.

Из Градског одбора су предложили да председник Вукић не стане овдје већ да тражи пријем код премијера, министарке одбране и председника Савеза пензионера Црне Горе и да се већ једном крене са рјешавањем овог животног питања војних пензионера.

Војни пензионери без стана, углавном су пристигли са својим јединицама и породицама у Црну Гору. Они нијесу избеглице, они су јунаци, браниоци домовине, слободе и домова. И зато заслужују да се држава побрине о њима и њиховим породицама.

Питање заосталих разлика пензија које су незаконито обрачунате нека рјешавају судови, па докле се стигне.

Са годишњим плановима рада присутне је упознао секретар Радивоје Здравковић. Планом су обухваћена сва питања, а њихову реализацију једино могу да успоре противеписидемијске мјере.

Планом је посебно истакнуто да се 16. септембра обиљежи 28-годишњица оснивања и рада Удружења војних пензионера и предлог да се Годишња скупштина градске организације одржи новембра мјесеца.

Сједница је завршена усвајањем закључака и позивом да се корисници војних пензија вакцинишу и тако допринесу општој акцији у сузбијању епидемије.

Р. Здравковић

ПИСМА

Како до нових чланова

УЛОЖИТИ ВИШЕ ТРУДА

У години када обележавамо 28-годишњицу оснивања Удружења војних пензионера Србије, морамо се суочити са једним од актуелних проблема који се тиче опстанка наше организације у квалитативном и квантитативном смислу.

Евидентно је да се број чланова у целини константно смањује. Илустрације ради, довољно је да наведем пример у општинској организацији Нови Београд. Према расположивим подацима, само у последњих шест месеци (од октобра 2020. до марта 2021. године), број чланова се смањио за око 200 (одлив по законима природе). Насупрот томе, број новопријављених је занемарљив. С тим у вези поставља се основно питање како пронаћи одговарајуће решење у циљу повећања броја нових чланова.

Предлажем да надлежни органи УВПС са Министарством одбране и Генералштабом Војске Србије, посредством њихових персоналних органа, утаначе праксу да се професионални подофицири и официри, непосредно пред пензионисање, омогући да се обавесте о свему значајном везаном за војнопензионерску организацију, а пре свега о бенефитима које могу да остваре. Можда би томе најбоље одговарала форма разговора. Једноставно би се договорило у којим би све организацијским целинама, пред период за пензионисање, организовали разговоре. Представници УВПС би укратко представили који све разлоге који упућују да се будући војни пензионер учлани у струковну организацију. Потом би кандидати за чланове могли да поставе питања. На крају би они који желе попунили одговарајући образац са приступницом за учлањење са унапред дефинисаним датумом или могућношћу да се време уласка у организацију одреди накнадно.

Добро би било да се са Републичким фондом ПИО пронађе техничко решење како да се војним пензионерима и корисницима војних пензија доставе одређени подаци (адресе и телефонски бројеви и др.) о свим нашим удружењима (Главни одбор, градске, општинске и месне организације на територији Републике Србије, ради учлањења искључиво на добровољној основи).

Треба покушати и са Фондом за СОВО пронаћи модалитете у циљу спровођења конкретне акције на плану придобијања нових чланова.

И поред евидентних напора и ангажовања свих субјеката у нашем удружењу, почевши од Главног одбора, општинских, градских и месних одбора као и појединаца, сматрам да то није довољно и из тог разлога сам изнео мишљење и предлог.

М. Калчић

Фашистичка окупација и распарчавање Југославије 1941. године

Други део

Априлски рат 1941. године

ПОДЕЛА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Хитлер је окарактерисао Србе као главне кривце за рат и поделио Србију на више окупационих зона. Хрвати су добили независност, и њихова држава се простирала од Словеније па до самог Београда. Словенију су поделили Италијани и Немци Бачку и Нови Сад добили су Мађари, Бугари су добили већи део Македоније и део југоисточне Србије, Италијани су добили Косово и преостали део Македоније и припојили Великој Албанији. Црна Гора постала је Италијански протекторат.

Већ у прва два дана немачке снаге решиле су главни задатак: пресекле Моравско-Вардарску долину и тиме одсекле Југословенску војску од сваког евентуалног наслона на савезнике, а уједно избиле на грчку границу у позадину грчког фронта у Тракији. Напад је организован из три правца: Ћустендил-Крива Паланка-Куманово. Дванаеста армија се брзо пробијала и већ 7. априла ушла у Скопље. Једна оклопна дивизија сјурила се на запад и ускоро ступила у контакт са Италијанима у Албанији, док је главнина 12. армије наставило наступање у Грчку (операција Марита) против грчке армије и британског експедиционог корпуса. Ниш је бомбардован 8. априла и том приликом је погинуло 600 грађана. Следећег дана у њега су ушле копнене јединице немачке војске.

Главни немачки удар са северозапада извршен је из два правца: из рејона Клагенфурта (Целовца), Граца и Нађ Кањиже, где се још вршила концентрације јединица

2. армије заједно са 11. дивизијом, под командом генерал-пуковника Максимилијана фон Вајкса. 46. оклопни корпус Друге армије сјурио се са северозапада на Београд наилазећи на слаб отпор. Пред овим корпусом су се углавном налазили Хрвати који ништа нису чинили да би зауставили немачке војнике, већ су их поздрављали и тиме починили издају. Једна од оваквих епизода догодила се у војном гарнизону у Сињу када су хрватски официри и војници подигли побуну и певали песму „Вила Велебита“.

На фронту код Сарајева, начелник 2. армије, генерал Богдан Маглић, под изговором да је болестан и да одлази на лечење у Сарајево, напустио је линију одбране, да би се по устоличењу усташке државе појавио као усташки генерал. Слично се десило у Шибенику када је командант Јадранске дивизије Петар Кватерник (рођени брат Славка Кватерника) наредио да се преда оружје и похапсе сви српски кадрови.

Брзо напредовање окупатора

Немачке јединице су ушле 10. априла у Загреб где је, у име поглавника Анте Павелића, пензионисани пуковник Славко Кватерник прогласио Независну Државу Хрватску. Влатко Мачек, који је одмах по нападу Немаца напустио и окривио већ уздрману југословенску владу, а преко радија је позивао чланство своје Хрватске сељачке странке да буде лојално Трећем рајху.

Без велике борбе, југословенска војска се 13. априла повукла ка Чачку, а у Краљеву су из правца Крушевца уз мањи отпор ушле немачке дивизије.

Напад је у координацији са Немцима вршила италијанска армија. Тако је 2. италијанска армија под командом генерала Амброзија, која је била концентрисана дуж копнене границе, продрла из Истре и Словеначког приморја, а 9. армија под командом генерала Кавалера, напала је из Албаније, с леђа. Југоисточни фронт којим је

командовао Милан Недић се распао. На нишавском правцу 11. оклопна дивизија пробила је слабу одбрану на Плочама и у 9 часова заузела Ниш, у подне Алексинац који је бранио пешадијски батаљон из резерве и 1. артиљеријски дивизион, а затим је пао и Ражањ. Клајст је дакле ушао са својим снагама у Ниш и тако се испунило Хитлерово наређење да се пресече пут југословенској војсци ка Грчкој и на тај начин спречи формирање новог Солунског фронта.

Немци 9. априла гоне јединице 5. армије које су биле на нишком сектору. Оне су се у потпуном хаосу повлачиле долином Нишаве и Кутинске реке. Дринска дивизија повлачила се под налетом немачких тенковских јединица правцем Бабушница-Свође-Власотинце. Немачке моторизоване јединице су јој пресекле одступницу код села Љуберађа. На том терену војена је жестока борба уз обостране губитке. Дринска дивизија, претрпевши огромне губитке повлачила се у правцу Лесковца. Како су немачке јединице продирале долином Кутинске реке, главном саобраћајницом према Нишу, то се разбијена југословенска војска кретала ван главних праваца, држећи се планина.

Код јединица на Косову 10. априла појавила се дезорганизација, а командант 3. армије наредио је да се уз помоћ импровизованих одреда затворе правци ка Метохији и Санџаку. Настављајући и своју операцију у долини Јужне Мораве, јединице 11. оклопне дивизије су заузеле Параћин, Ђуприју и Јагодину, продужавајући ка Крагујевцу. Врховна команда је издала директиву број 120 за повлачење трупа на линију Бојана-Метохија-Косово-Копаник-Крагујевац-Београд-Сава-Уна. По тој наредби 5. армија је требало да се повлачи и даље, али за реализацију ове директиве није било реалне основе. Реалнији је био позив Врховне команде издат исте вечери да се војници боре са Немцима где год се нађу. Немачка команда је наредила да се 12. армија оријентише ка Грчкој, а 2. армија, ојачана 1. оклопном групом да заузме Београд и доврши разбијање југословенске војске.

Криза југословенске владе

Од првог дана рата, Врховна команда Југословенске војске није контролисала ситуацију. На министарским седницама у Севојну, где се влада налазила, генерал Душан Симовић се жалио на лоше везе у командовању, а нарочито је оспоравао то што он мора преко поште да издаје наређења јединицама. Оценио је ситуацију као тешку, али не и трагичну и веровао је да се фронт може стабилизovati.

Да би спречио потпуно расуло, не само војсци, већ и у влади, 12. априла изјављује да има пуно поверења у моралну снагу војске и народа и да верује у пријатељство са Совјетским Савезом. Све је било изгубљено и пропаст је све брже и брже текла.

Делови 8. немачке оклопне дивизије без борбе су ушли у Земун 12. априла. Већ наредног 13. априла управу у Земуну преузело је Градско поглаварство. Успостављање немачке окупационе власти довело је до значајних промена. Земун је одвојен од Београда. Немци су 13. априла пробили последњу линију одбране код Коњарника и умарширали у Београд, где су испред Народне скупштине организовали

Предаја оружја заробљених југословенских војника у Дравској бановини

парадни дефиле. Убрзо су стигли фелдмаршал Евалд фон Клајст и Максимилијан фон Вајкс. Рачунајући улазак Аустроугарских трупа 1914. и њихов заједнички улазак са Немцима 1915, био је то трећи улазак Немаца у Београд у 20. веку.

Ову информацију је Душан Симовић добио на Палама од свог ађутанта у основној школи Краљ Петар где је Штаб био смештен. Тражио је хитну везу са енглеским послаником, али је уместо везе добио писмо генерала Дила да Енглеска нема могућности да у датим околностима организује евакуацију југословенске војске преко морнаричке базе у Боки. Симовић је затим рекао да ситуација ништа не ваља и сазвао ново заседање у поноћ 13. априла.

Ситуација веома тешка

На југословенској страни почела су међусобна трвења и испитивања ко је крив за тако муњевити слом. Неки министри, међу којима и др Слободан Јовановић, Богољуб Илић и Марко Даковић оптуживали су Хрвате за издају. Последње саветовање југословенска влада имала је на Палама. Седница владе је одржана на католички ускрс, 13. априла 1941. Душан Симовић је поднео извештај о војној ситуацији коју је представљао као веома тешку, али не и безизлазну. Говорило се о продужетку борбе на новом фронту Сава-Дрина. Ипак, на крају је одлучено да се влада, ради веће сигурности, премести одмах у Никшић. Симовић је потом предложио генерала позадине Данила Калафатовића за начелника Врховне одбране. О могућности евентуалне капитулације није било ни помена, иако су поједини министри закључили да је војна ситуација много тежа него што ју је представљао Симовић.

Влада је без Симовића стигла у Никшић сутрадан и прва ствар која се чула била је та да је краљ Петар већ одлетео за Грчку. Приликом утовара транспортних авиона златом учествовало је и више стотина војника на импровизованом аеродрому на Никшићком пољу. Међутим, приликом евакуације погинула су два врло позната имена. Приликом транспорта злата бојним

бродом у Егејском мору, брод се преврнуо и погинуо је министар Симовићеве владе Марко Даковић, а историчар Владимир Ћоровић је страдао у авионској несрећи негде изнад Грчке.

На последњој седници владе у Никшићу 15. априла, закључено је да Југославија неће капитулирати као држава, већ да само војска капитулира, док влада и краљ иду у иностранство да одатле наставе да се боре. Тај нацрт је саставио др Слободан Јовановић и предао га Симовићу, а овај Калафатовићу.

Душан Симовић је истог дана издао наређење Данилу Калафатовићу да закључи примирје са Немцима из два разлога: први разлог је био тај што је било немогуће даље пружање отпора на изабраној линији Дрина-Сава и због догађаја који су се догодили у Хрватској. На левом крилу војска није ни постојала, већ само мали одреди који су се у тоталном хаосу предавали Немцима. Сам војнички пораз значио је и расуло саме Симовићеве владе. Тако је потпредседник владе др Влатко Мачек напустио владу 8. априла, а друштво су му чинили и остали поједини други хрватски министри: Јосип Торбар, Бароша Смољан и Иван Андрес. Док су они отишли у Загреб, радикалски лидер Муслимана Чафер Куленовић одлази у Сарајево. Напуштање владе, у ствари бекство министра, био је посебан пример Априлског рата. Позивом својим војним присталицама да изразе лојалност новој власти (ушашкој) 10. априла Мачек је осигурао легитимност преноса власти, фактички потврдио сепаратизам и разбијање Југославије као државе. Остале су празне речи др Ивана Шубашића да потпредседник југословенске владе неће дезавуисати своје другове.

Часни примери

Краљ Петар II Карађорђевић је са владом 14. и 15. априла већ одлетео из земље. На аеродрому Агренион у Атини дочекао га је генерал Дил и генерал Вилсон, а затим су се преко Јерусалима и краћег задржавања у Каиру обрели у Лондону.

Иако потпуно војнички сломљени, поједини војници и официри ричу показивали

тежњу за капитулацијом и наставили су да воде борбу. На Рапај Брду су двојица млађих резервних старешина самоиницијативно организовала отпор и водили са Немцима 12. априла читавог дана борбу. У области Шапца до сукоба је дошло 12. априла када су немачке мотомеханизоване јединице напали војници разних јединица Прве армије. Све до немачког уласка у Шабац, војници су држали Мишарско брдо и бранили град. Дана 13. априла 60. коњички пук југословенске војске извршио је напад на Шабац, у намери да га преотме од Немаца, али је био десеткован и повукао се. Такође су и делови 2. армије пружали жилав отпор према Ужицу. Немци су бомбардовали град 15. априла, а затим га тукли тешком артиљеријом. Командант војног гарнизона није желео да преда град Немцима у руке и убио се. Сергеј Машера и Милан Спасић су 17. априла у Боки которској потопили разарач „Загреб“.

Начелник Оперативног одељења 2. армије, пуковник Дража Михаиловић је избегао заробљавање у Сарајеву и водећи борбе са Немачком оклопном групом 13. априла код железничке станице Шеварлије и код Петровог Села, пробијао се према Добоју. Наредник југословенске војске Божо Перовић је у последњи час успео спасити заставу 41. пешадијског пука у Осијеку и понео је са собом, да би каснија иста застава била и застава Југословенске војске у отаџбини.

Последња седница Владе Краљевине Југославије на југословенској територији одржана је у Никшићу 15. априла — закључено је да Југославија неће капитулирати као држава, већ да само војска капитулира, док влада и краљ иду у иностранство да одатле наставе да се боре.

Мобилизација била неефикасна

Опумоћеници Врховне команде југословенске владе, бивши министар спољних послова Александар Цинцар-Марковић и генерал Радивоје Јанковић, потписали су у згради чехословачког посланства у Београду, акт о капитулацији оружаних снага Краљевине Југославије, који им је издиктирао немачки командант, генерал Максимилијан фон Вајкс. Трећи рајх је наметнуо безусловну, потпуно, неограничену капитулацију, Југословенска војска је углавном одведена у заробљеништво, а земља је подељена између Немачке, Италије, Мађарске и Бугарске. Југословенска ратна морнарица припала је Италији.

Од посебне важности за слом Југославије је питање шта је радила влада од 27. марта до 6. априла, а шта војска и њени команданти. Остале као чињеница, да је мобилизација била неефективна и да је само 11 дивизија било распоређено пре офанзиве на њиховим дефанзивним позицијама, да је план одбране био недовољно организован, да влада није успела да сачува јединство у инвазији, и да су Хрвати (већина), одустали од борбе и предавали своје јединице снагама нацистичке Немачке. О томе говори податак да се у новоформираној хрватској војсци од којих су се, убрзо по оснивању Павелићеве НДХ, нашли: 31 генерал, 228 пуковника, 245 потпуковника, 254 мајора, 1.005 капетана и 417 поручника Југословенске краљевске војске.

Генерал Милан Недић, кад је, под Нем-

Италијански војници у Југославији током Априлског рата

цима, ступио на чело владе „Народног спаса“, у свом првом обраћању српском народу, 1. септембра 1941., рекао је: „Шести април није српска, већ југословенска срамота“. Већина јединица, упркос жељи да пружи отпор, није било опремљено да се супротставе Немачкој војној сили.

Остале као светли пример подвиг пилота који су се, упркос чињеници да су били слабији, како у бројевима, тако и у искуству и авионима, полетели са својим авионима и пркосили својим херојством далеко надмоћнијем непријатељу.

Бомбардовање Београда, који је у складу са одредбама међународног ратног права био проглашен за „отворени град“, што је значило да неће бити брањен, само је опет исказало чињеницу колико су фашисти слабо марили за сва та правила међународног ратовања и сврстали Београд на листу градова који су претрпели огромну штету због њиховог бомбардовања. На тој листи, која почиње од Гернике, налазе се и Ротердам, Париз, Варшава, Лондон, Ковентри и још многи други. Резултат Немачког бомбардовања био је колапс у инфраструктури и врховне команде, али и губитак Народне библиотеке, у којој су се налазили многобројни списи и документи.

Држава паралисана

Тим бомбардовањем, у ствари, решен је цео рат, јер је већ првог дана, све што је имало било какав тактичко-стратешки карактер, и у војном и у цивилном погледу, било разорено и уништено, тако да је држава била потпуно паралисана. Има доказа да су плакати о мобилизацији, која је проглашена 7. априла, лепљени у неким градовима касније, као на пример у Сарајеву, тек 12. априла.

Дезорганизација је била таква, да нико није знао докле су Немци стигли, а влада није знала чак ни да је капитулација потписана. Симоновић је на неколико ужурбаних седница, са којих не постоје ни записници, обавештавао владу о стању на фронту, све док им није било речено да се евакуишу за Никшић, одакле ће се авионима пребацити до Савезника.

Патријарх Гаврило Дожић у својим Мемоарима тврди да се више „мислило на спасавање владе и својих породица, него о спасавању државе и народа“.

На крају, ипак, пад Југославије био је не-

минован. Држава је била жестоко подељена, армија није била спремна да се сукоби са Немцима, мобилизација није стигла на време, а све планове који су постојали за одбрану земље пореметиле су побуне хрватских официра и генерала. Већ у првим данима, захваљујући расулу у врховном штабу, јединице више нису знале шта да раде, нису имале повезаност међу собом, нису имале никаква одређена наређења, већ су на терену доносиле одлуке за борбу против непријатеља, но остаје чињеница да је и сама војска била изненађена брзином и снагом непријатеља, који је, пошто је сломио Средњу и Западну Европу, имао врло мало проблема у сукобу са Југословенском војском. План за одбрану који је обухватао одбрану читавих граница био је површан и осуђен на пропаст од почетка, јер војска није имала никаква средства за одбрану дуж целих граница. Југословенска војска и влада пукле су по свим шавовима, који су ионако били већи лабави. Једини значајан отпор, Југословенска војска пружила је против италијанске војске у Албанији.

После рата, Југославија је била подељена међу силама Осовине. Хитлер је окарактерисао Србе као главне кривце за рат и поделио Србију на више окупационих зона. Хрвати су добили независност, и њихова држава се простирала од Словеније па до самог Београда. Обухватала је данашњу Хрватску и Босну и Херцеговину и Срем. Словенију су поделили Италијани и Немци (то је била једина територија коју су Немци директно окупирали), Бачку и Нови Сад добили су Мађари, Бугари су добили већи део Македоније и део југоисточне Србије, Италијани су добили Косово и преостали део Македоније и припојили Великој Албанији. Црна Гора постала је Италијански протекторат. Преостали део Србије је био организован у марионетску државу под контролом немачке војне управе и владе Милана Недића. Југославија је била окупирана до јесени 1944. године, када су југословенски партизани и Црвена армија ослободили већи део њене територије, али су неки делови територије остали под окупацијом све до маја 1945. године.

(Kraj)

Извор: Wikipedia

Уређује: мр
сц. др Часлав
Антић

Породични лекар

ПОЧИЊЕ НАЦИОНАЛНА СТУДИЈА О УТИЦАЈУ КОВИДА 19 НА ПСИХУ

Психолози и
лекари, заједно
у јединственом
пројекту

Како би прикупили поуздане научне доказе о томе да ли је и колико је пандемија утицала на душевно здравље становништва Србије, у домове многих грађана овог лета стићи ће истраживачи пројекта који је одобрио Фонд за науку Републике Србије

Првих дана јуна, на врата многих породица у Србији покуцаће лекари и психолози који ће имати посебан задатак: да открију да ли је, и какве је, последице пандемија вируса корона оставила на здравље.

Тако ће у нашој земљи почети велики, јединствени истраживачки пројекат, који је одобрио и који финансира Фонд за науку. Како објашњава руководилац овог пројекта, проф. др Нађа Марић Бојовић, психијатар, циљ студије да се на репрезентативном узорку становника Србије испита учесталост психијатријских сметњи чији се настанак олако доводи у везу с ковидом 19 иако за то још увек нема довољно доказа. Истраживачи ће бити на терену целог лета, до септембра, а слоган овог истраживања јесте: постоји много претпоставки, али мало научних доказа како је пандемија утицала на душевно здравље становништва Србије - желимо да сазнамо истину!

Национални пројекат

Према нашем најбољем сазнању, ово је први велики национални пројекат епидемиологије психијатријских поремећаја у коме се користи такзвани клиничко-дијагностички интервју на узорку који ће репрезентовати наше

становништво. То значи да ће обучени стручни сарадници покуцати на многа врата становника градова, општина, месних заједница, села широм целе Србије да би се добио одговор колико је ова пандемија, која је увелико ушла у другу годину, утицала на психичко стање. Предвиђено је да истраживањем буду обухваћене само одрасле особе, у доби од 18 до 65 година - објашњава основе пројекта који је назван „Cov2Soul.RS“ проф. др Нађа Марић Бојовић.

Одговоре на деликатна питања везана за психичка стања и различите тегобе истраживачи ће добити у разговору, сличном оном који се води у лекарској ординацији, али уз примену клиничког инструмента: пажљиво и стручно састављених питања која имају за циљ да утврде да ли постоје само назнаке или истински одређени проблеми који се сврставају у психијатријске сметње.

Проф. Марић Бојовић објашњава и да је овај пројекат пре непуних годину дана одобрен на конкурс Фонда за науку Републике Србије за пројекте који треба да испитају последице ковида 19 у различитим областима. Изабран је као један од 14 одобрених пројеката међу више од стотину пристиглих, а изузетно је важно што га као

ПАНДЕМИЈА, ИСПИТ ЗА СВАКОГ

Проф. др Нађа Марић Бојовић подсећа да се током кризних стања појединци удружују да би помогли једни другима, стварајући осећај припадности и заједничког идентитета с ближњима.

- Нема сумње да су у последњих годину и више дана на посебној врсти испита и појединац и друштвена заједница, јер управо је удруживање нешто што је постало угрожено током интензивног спровођења социјалне дистанце, што не треба поистовећивати с физичком дистанцом. Хетерогеност ефеката пандемије на душевно здравље не треба губити из вида. Посматрајући ток пандемије од првог таласа надаље, подаци из неких делова Европе региструју пад учесталости стања попут посттрауматског поремећаја, анксиозности и депресивности повезаних с ковидом 19, што може да буде последица психолошке адаптације и опадања егзогених притисака тј. стреса (смањен интензитет „узбуне“ у јавности, као и проређивање узнемирујућих приказа који су пратили почетак пандемије у медијима) - наводи наша саговорница. Од раније се зна да тешке колективне трауме ипак остављају мање душевне оžilјке него тешке индивидуалне трауме (нпр. сексуално злостављање), а разлог је, макар делимично, у томе што социјална повезаност штити од доживљаја угрожености.

национално истраживање финансира држава. То овом пројекту обезбеђује непристраност, неутралност и објективност.

- Истраживање на репрезентативном узорку и уз дијагностичке инструменте (уместо често коришћених скрининг инструмената и онлајн анкета) полазна је тачка за испитивање психичког здравља нације, а студија ће се стицајем околности одвијати у условима и даље ванредног стања, јер је неизвесност коју нам је наметнула пандемија вируса корона и даље присутна. Било би добро да имамо сличне податке из периода пре пандемије, да извршимо поређење тада и сада, али ето, полазимо сада јер се од нечега морало кренути. Ми смо одабрали овај тренутак и ово лето. Да бисмо установили и оно што је добро и оно што је лоше нечије психичко здравље мора да се посматра и кроз призм медијских карактеристика али и кроз социјални елемент, односно друштвене околности у којима се живи - објашњава наша саговорница. Она додаје да је позитивна страна испитивања управо у овом тренутку и то што ћемо - ако се за две-три године, када се надамо да ће пандемија корона увелико проћи и када се вратимо редовном, нормалном животу, у слу-

чају да се ради слично истраживање - моћи да упоредимо добијене податке.

У тиму се налазе и психолози: проф. др Горан Кнежевић, виши научни сарадник Љиљана Лазаревић и ванредни проф. др Оливер Тошковић с Филозофског факултета у Београду, као и проф. др Љиљана Мишић с новосадског Филозофског факултета. Затим, осим наше саговорнице, ту су и професори Медицинског факултета у Београду (који је и носилац овог истраживања), психијатри ванредни професор др Милица Пејовић Милованчевић и доцент др Оливера Вуковић, као и ванредни проф. др Зорица Терзић Шупић и асистент Јована Тодоровић, које се баве јавним здрављем и социјалном медицином.

Када крајем септембра стручни сарадници на терену заврше свој део посла, истраживачки тим чека велики посао анализе резултата и закључак колико је пандемија утицала на ментално здравље становништва Србије. Међутим, већ и сада психијатри и психолози у својим ординацијама уочавају промене.

Пролазне епизоде

Професорка Марић Бојовић наводи да су се издвојиле две групе психичких тешкоћа.

- Прва је уско везана за саму инфекцију вирусом корона. Процењујемо да има између 10 и 15 одсто пацијената који непосредно након заражавања могу да доживе симптоме који личе на

Др Марија Бојовић

нашли су начин да зарађују, да свој посао раде на другачији, можда и занимљивији начин - указује проф. др Марић Бојовић.

КРИЗА И ШАНСА

- Ковид 19 можемо да посматрамо и као кризу и као шансу. Наравно, не треба превише објашњавати зашто је ковид велико искушење, криза и за физичко и за психичко здравље, али пандемија је у животе неких људи донела и промене које нису нужно негативне. Напротив, људи су почели више времена да проводе са својим породицама него што су то чинили раније. Многи су схватили да су путовањима и сусретима с људима на различитим скуповима придавали већи значај, да су живели пребрзо, не удубљујући се у суштинске ствари. У доба пандемије добили смо прилику да те аспекте свог ранијег живота критички сагледамо и да можда смисао тражимо у другим особама, стварима, појавама. Неки људи су добили шансу да раде од куће иако никада нису мислили да је то могуће,

психозу, али то на срећу нису тешки облици поремећаја (примарне психозе), већ кратке психотичне епизоде секундарног типа. Реч је само о касним последицама једне врсте инфекције мозга или реакције на недостатак калсеоника, поремећај електролита и неке медикаменте, и те епизоде су пролазне, дакле, успешно се лече - наводи наша саговорница.

У другој групи су се издвојиле особе с анксиозно-депресивним стањима, поремећајем спавања и концентраци-

је као последицом чак и најблажих ви-дова инфекције услед ковида 19.

Психијатрима се јављају и особе које имају специфичан симптом, а то је осећај „магле“ у глави: оне се жале да не могу јасно да мисле, да имају проблем с пажњом, концентрацијом и памћењем и да осећају да не могу јасно да се врате својим свакодневним активностима иако је болест у телу прошла.

О. П.

Извор: Магазин

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

25

Godina sa
Vama

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Снимио:
Звонимир
Пешић

Година XIX. Број 208. МАЈ, 2021.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
 - упис у матичну књигу умрлих,
 - спроводница за пренос покојника,
 - штампање посмртних плаката,
 - продаја погребне опреме,
 - превоз покојника,
 - организација војних почаста,
 - помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
 - Умањење укупних трошкова за висину рефундације
 - бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почести преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Ми смо и даље друји.
Први се само мењају.*

*Највећи колористи
нису надреалисти,
већ амбициозни вербалисти.*

*Боље је да живиш у
неојеваном,
нећу у ошјеваном времену.*

*Лидери свих земаља,
развијите се!*

*Рендген нас је озрачио,
а демократија показала
мешастазе.*

*Ако Диојену љукне обруч на
бурењу,
силавариће кривом Дрином.*

*Преко шоја није могао да пређе.
Пренели су га.*

Зоран Р. Ковачевић

TANJAdent

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.
Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х